

Resocializace po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Barbora Redlová

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbora REDLOVÁ**
Osobní číslo: **H09405**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Resocializace po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti výkonu trestu odnětí svobody.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvalitativního výzkumu.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BOUŘA, Václav. Vybraná témata z kriminologie. Ostrava : Ostravská univerzita, 2007. 105 s. ISBN 978-80-7368-309-2.

KUCHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. Základy kriminologie a trestní politiky, Praha: C.H. Beck, 2005. ISBN 8071798134.

ŠEĎOVÁ, Klára a Roman ŠVARŤÍČEK. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2007. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

ŠTĚRBA, Vladislav. Penologie. 2. vydání. Praha 9 : ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2009. 167 s. ISBN 978-80-86795-74-4.

VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-414-4.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eva Šalenová
Ústav pedagogických věd

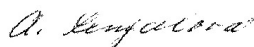
Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2011

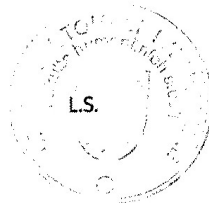
Termín odevzdání bakalářské práce:

4. května 2012

Ve Zlíně dne 12. ledna 2012

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně .....5.5.2012.....

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se v teoretické části zaměřuje na příčiny kriminality, pojednává o trestu, o jeho účelu a funkci. Pozornost je věnována výkonu trestu odnětí svobody, zejména systému vězeňství v České republice, jaká mají vězni práva, ale také jejich povinnosti. Praktická část obsahuje analýzu životních příběhů osob, které mají zkušenost s výkonem trestu odnětí svobody.

Klíčová slova: kriminologie, penologie, trest odnětí svobody, postpenitenciární péče, recidiva, resocializace.

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on the theoretical part of the causes of crime, deals with the punishment its purpose and function. Attention is paid to the imprisonment, especially prison system in the Czech Republic. Prisoners rights, also their duties. The practical part includes the analysis of life stories of people who have experience with the imprisonment.

Keywords: criminology, penology, imprisonment, prison service, post-penitentiary care, recidivism, rehabilitation.

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. Evě Šalenové za odborné vedení bakalářské práce, vstřícný přístup a cenné rady.

Dále bych ráda poděkovala všem, kteří mě provázeli celým vznikem bakalářské práce a poskytli mi své zkušenosti, rady a podporu.

V neposlední řadě patří mé poděkování mým respondentům, bez nichž by tato práce nemohla vzniknout.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 KRIMINALITA	12
1.1 KRIMINALITA A SPOLEČNOST	12
1.2 DROGY A KRIMINALITA	12
1.3 KRIMINOLOGIE	13
1.3.1 Příčiny kriminality	14
1.3.2 Viktimologie	15
2 TREST	16
2.1 PENOLOGIE.....	16
2.2 FUNKCE A ÚČEL TRESTU	16
2.2.1 Trest jako požadavek spravedlnosti	18
2.3 HISTORIE TRESTŮ A TRESTÁNÍ.....	19
3 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	20
3.1 VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE.....	21
3.2 TREST ODNĚTÍ SVOBODY V ČR A JEHO VÝVOJ.....	22
3.3 ÚKOLY VĚZEŇSKÉ SLUŽBY	23
3.4 PRÁVA A POVINNOSTI ODSOUZENÝCH	24
3.5 PROGRAMY ZACHÁZENÍ.....	26
3.5.1 Reeducace	28
3.5.2 Reintegrace.....	28
4 POSTPENITENCIÁRNÍ PÉČE	29
4.1 RESOCIALIZACE.....	30
4.1.1 Recidiva.....	30
4.2 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA.....	31
4.2.1 Cíle a činnosti Probační a mediační služby.....	31
4.2.2 Parole.....	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
5 METODOLOGIE VÝZKUMU	34
5.1 KVALITATIVNÍ VÝZKUM	34
5.2 CÍLE VÝZKUMU	34
5.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	34
5.4 VÝZKUMNÝ DESIGN	34
5.5 METODA SBĚRU DAT	35
5.6 ANALÝZA DAT.....	35
6 VÝSLEDKY VYTVÁŘENÍ TRSŮ	36
6.1 KATEGORIE A SUBKATEGORIE	36
7 VÝSLEDKY PŘÍPADOVÉ STUDIE	49
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	58

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	60
SEZNAM PŘÍLOH.....	61

ÚVOD

Představa o absolutní, zásadní a trvalé odlišnosti osobnosti pachatele od nekriminální většiny je překonaným mýtem forenzní psychologie a kriminologie. (Čírtková a Červinka, 1994, s. 154)

Jedinci, kteří jsou propuštěni z věznice, se často ocitají v nepříznivé životní situaci. Ne každý z nich se má kam vracet, nemají zaměstnání a mnohdy ani dostatečné vzdělání. Zároveň mají problémy s životními návyky a jejich sociální vztahy jsou většinou zpřetrhané. Tito lidé znají život před trestem odnětí svobody a život v nápravném zařízení. Ve vězení si plánují, jak bude vypadat jejich život po propuštění, ovšem až se dostanou na svobodu, tak musejí řešit všechny zmíněné problémy a setkávají se s nejednou překážkou. Právě tehdy naráží na tvrdou realitu a vlivem jejich předchozímu životnímu stylu a charakterovým vlastnostem. Jejich resocializace je ztížena pohledem společnosti, která pro tyto lidi nemá příliš pochopení, spíše naopak. Samotná společnost má svůj podíl na (ne)úspěšnosti resocializace osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody.

Vzhledem k přeplněnosti věznic a vysoké míře recidivy, můžeme usoudit, že nápravná funkce trestu odnětí není naplňována. Dle mého názoru není kámen úrazu pouze v penitenciární a pospenitenciární péči, ale i v naší trestní justici. Tato skutečnost mě donutila se zamyslet nad tím, co vede jedince propuštěné z trestu odnětí svobody k tomu, aby s trestnou činností skončili, nebo naopak v ní pokračovali.

V teoretické části se chci zaměřit na příčiny kriminality, na funkci a účel trestu, pak samozřejmě na samotný výkon trestu odnětí svobody, jaké jsou práva a povinnosti odsouzených, úkoly vězeňské služby a programy zacházení. Jak jsem již zmínila, budu se věnovat i postpenitenciární péči a samotné resocializaci.

V praktické části se budu věnovat rozboru životních příběhů čtyř mužů, kteří mají zkušenost s výkonem trestu odnětí svobody a následným propuštěním z něj. Zajímá mě zejména důvod, proč tito jedinci s trestnou činností po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody skončili, nebo v ní naopak pokračovali.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KRIMINALITA

Podle Vágnerové (2008) je delikventní chování porušováním právních norem určitého státu, že se nejedná pouze o přestupky proti nepsaným pravidlům společenského soužití, ale o závažnější činy, které jsou sankcionovány. Ovšem normy a předpisy jsou v každé společnosti definovány jinak, proto je kriminální jednání v různých zemích i v různých časových etapách vnímáno odlišně.

Zločiny jsou dle zákona rozděleny do kategorií, a to podle věku pachatele, závažnosti a druhu trestného zločinu a podobně (Bartlová, 1998).

1.1 Kriminalita a společnost

Socializace je proces, kterým se jedinec začleňuje do sociální skupiny, přičemž si osvojuje normy ve skupině panující, její hodnoty, učí se sociálním rolím spojených s určitými pozicemi a dalším dovednostem a schopnostem (Jandourek, 2001). Každá společnost se snaží si zajistit správné fungování určitými normami. To, co se těmto normám vymyká, se nazývá deviantní. Za deviantní chování se považuje i kriminalita. Kriminalita může být následkem špatné socializace.

Resocializace je proces nápravy a převýchovy i změny vadné socializace. V penitenciárním prostředí probíhá naplňováním programů zacházení a nazývá se korektivní socializace. Cílem resocializace je změna osobnosti odsouzeného, abychom v ní našli takovou kvalitu, která by zaručila schopnost odsouzeného řídit své jednání a svůj vývoj ve prospěch společnosti. Dílčím cílem je pak změna reakcí, motivů, postojů a hodnot nebo charakterových vlastností. Po těchto změnách by měl být jedinec po propuštění připraven na plnění běžných sociálních rolí. (Mařádek, 2003)

1.2 Drogy a kriminalita

Existence vztahu mezi užíváním drog a páčáním trestné činnosti je v odborné literatuře poměrně bohatě popsána. Charakter tohoto vztahu však již zdaleka tak zřejmý není. Příkladně nejmenším nelze na základě dostupných poznatků jednoznačně konstatovat, že by užívání drog přímo vedlo k páčání trestné činnosti. Jejich korelace spíše vyplývá ze skutečnosti, že oba souvisejí s podobnými faktory, mezi které patří např. sociálně ekonomická deprivace. Rizikové faktory mohou být buď indikátory protispoločenského chování či jeho možnými příčinami. To jest, určité druhy chování mohou buď odrážet protispoločenskou tendenci, nebo být její příčinou, anebo obojí. Drogy v tomto smyslu mohou symbolizovat životní

styl, nebo může užívání drog vyvolat protispolečenské chování pod jejich vlivem. (Trávníčková, Zeman, s. 4-5)

Podle Vágnerové (2008) můžeme syndrom závislosti definovat jako soubor psychických a somatických změn, které se vytvoří jako důsledek opakovaného užívání psychoaktivní látky. Každá společnost si pro svou ochranu vytváří určité normy, které sankcionují nežádoucí chování. Takové zákazy formuluje naše společnost i ve vztahu k nealkoholovým drogám, s nimiž naše společnost neumí dost dobře zacházet, nezná hranice jejich rizika. Právě riziko se do určité míry stává důvodem, proč se mladí lidé rozhodnou zkusit zakázané drogy.

V České republice okolo 43% odsouzených před svým nástupem trestu odnětí svobody užívalo lehké či tvrdé drogy. Závislost na drogách je u mnohých odsouzených velkým problémem, jak psychickým, tak i somatickým. Samotné vězeňské prostředí je pro odsouzené psychicky náročné, proto se vězni snaží, všemi dostupnými prostředky, obstarat si narkotika, která by jim pomohla dočasně se „přenést“ mimo neženský zdi. (Hanuš, 2005)

Na počátku 90. let se udržovala relace mezi spáchanými trestnými činy pod vlivem omamných látek v 1:30. V současné době je to v poměru 1:15. Nejčastějšími trestnými činy spáchanými pod vlivem omamných látek jsou loupeže, násilné trestné činy a krádeže. Z hlediska prevence je důležité zaměřit pozornost na první aplikaci drogy. I sociální úroveň a míra zaměstnanosti hrají v oblasti prevence a léčby významnou úlohu. (Vykopalová, 2001)

1.3 Kriminologie

Kriminologie je věda o kriminalitě (zločinnosti), o jejích pachatelích a obětech a o její kontrole. (Novotný, Zapletal, 2004, s. 15)

Slovo kriminologie je latinsko-řeckého původu *crimen* – zločin *logos* – věda. Kriminologie jako samostatný vědní obor funguje od 2. poloviny 19. století a doslova znamená věda o kriminalitě. Většina kriminologů se shoduje, že kriminalita patří mezi sociálně-patologické jevy.

Podle Horcla (2009) jedna z nejstarších klasifikací rozděluje kriminologické teorie na klasické a pozitivistické.

Klasická škola

Klasická kriminologická škola se zformovala v Evropě v 18. století. Vycházelo se z přirozených lidských práv a existence vlády byla považována za společenskou smlouvu mezi

státem a občany. V souladu s tím vycházela klasická kriminologická škola z toho, že lidé mají svobodnou vůli a možnost výběru svého chování. Klasická škola se též nazývá indeterministickou školou.

Pozitivistická škola

Pozitivismus se na rozdíl od klasické kriminologické školy prolíná 19. i 20. stoletím. Je tedy nejen historií, ale zasahuje i do současnosti. Pro 19. století bylo charakteristické úsilí o využití vědy ve všech oblastech společenského života, což značně ovlivňovalo rozvoj teorie. Vědeckovýzkumné techniky se použily i na zkoumání zločinnosti a jednotlivých zločinů. Toto je hlavní rozdíl mezi klasickou a pozitivistickou školou. Pozitivisté přistupovali k chování jako k determinovanému biologickými, psychologickými a sociálními činiteli, na rozdíl od klasické školy, která při objasňování chování člověka vycházela ze svobodné vůle každého z nás.

1.3.1 Příčiny kriminality

Ve sféře sociálních jevů, díky jejich obrovské rozmanitosti, lze velmi obtížně rozpoznat přímočarou souvislost mezi příčinou a následkem, zvláště pak, když příčina nevyvolává jen jeden, konkrétní následek. (Bouřa, 2007, s. 27)

Teorie, které zkoumají vznik kriminálního chování, vychází z různých přístupů. Proto je jich opravdu mnoho. Některé připisují vliv genetiky, jiné mluví o rozeném zločinci nebo se zde objevují teorie, pro které nejpodstatnější vliv naučeného chování.

Gibbons (In Novotný, 2004) rozdělil tyto teorie na biologické, psychologické a sociologické podle vědních oborů.

Bartlová (1998) říká, že historicky nejstarší jsou teorie biologické. Ty se zaměřují na studium kriminálního chování. Do této teorie spadá italská pozitivistická škola (druhá polovina 19. století). Její zakladatel C. Lombroso tvrdil, že kriminální chování je determinováno vrozenými dědičnými vlastnostmi. Lombroso udělal analýzu velkého vzorku italských vězňů, která vyústila v představu existence jistých typů „rozených zločinců“. Na základě Lombrosovy práce se později Ernest Kretschmer sestavil podle tvaru a velikosti lebky somatické typy, které pak spojoval s určitým povahovým typem. Podobně i psychologické teorie spojují kriminalitu s určitým typem osobnosti. Vliv na tuto teorie měl zvláště Freud se svojí psychoanalýzou, tedy hledání zdrojů kriminálního chování v dětství a dospívání.

Podle Bouří (2007) je trestná činnost výsledkem multifaktorového působení příčin a při získávání informací o příčinách trestné činnosti se nedá vycházet pouze z teoretických po-

znatků, ale je třeba vycházet i ze zkušeností a poznatků získaných v konfrontaci s bezprostřední kriminální realitou. Zmiňuje se také o podmínce kriminality. Za podmínku trestné činnosti jsou považovány zejména situace, které usnadňují příčině její působení. Tím je myšleno, že je-li podmínka kriminality neřešená, tak se z ní může stát příčina a naopak (neúčinný trest může vést k recidivě).

Jedni řeší kriminalitou existenční problémy, druzí se vybíjejí různými formami kriminality, terorismu a fanatismu. Jde o globální problém. Neuvěřitelné projevy agrese a negativismu se objevují tam, kde nikdy nebyly a kam samou podstatou věci ani nepatří. Svět je zdivočelý hledáním nepřítele. Ať už se hledá nepřítel státu, demokracie, rasy, náboženství, politického přesvědčení, rodiny, psů, koček a snad i akvarijních rybiček. Nedá se ani opomenout fakt, že sociálně selhávají rodiny. I ty navenek bezproblémové, ekonomicky silné a vzdělanostně saturované rodiny. Děti rodičů, kteří jsou zaneprázdnění, jsou nechávány na pospas partám vrstevníků, hospodám a diskotékám. Nedostatek rodičovské péče se snaží vynahradit vysokým kapesným nebo velkými materiálními dary. Nelze si nevšimnout, že už nějakou dobu se mluví o krizi rodiny, tradičních hodnot a autorit. (Sochůrek, 2007)

Skutečnosti, které Sochůrek ve své knize zmiňuje, mají dopad na možnou resocializaci pachatelů.

1.3.2 Viktimologie

Viktimologie je vědní obor, jehož hlavním zájmem je osobnost oběti trestného činu, role oběti ve vývoji v odhalování a stíhání trestného činu, také způsoby pomoci oběti po trestném činu a snaha vyhnout se poškození trestným činem. Zjednodušeně by se dalo říci, že viktimologie zkoumá, jakou roli hraje oběť v motivaci pachatele a jakým způsobem se „spolupodílí“ na interakci v průběhu trestného činu. V literatuře není zcela jednotný názor, jestli je viktimologie samostatnou vědou nebo je součástí kriminologie. Problematice ochrany práv obětí zločinu se ve světovém měřítku začala věnovat opravdová pozornost až počátkem 80. let (Bouřa, 2007). Jestliže chceme komplexně zachytit proces viktimogeneze, tak se nevyhnutelně dostáváme k pojmu viktimizace – jedná se o proces, ve kterém se člověk stává obětí kriminality (Holcr, 2009). Dominantní roli v tomto procesu sehrává pachatel. Samotná viktimologie se zabývá třemi zvláštními problémy viktimizace. Jedná se o chování oběti, vztahem oběti a pachatele a mírou viktimizace. (Novotný, Zapletal, 2004)

2 TREST

„Oko za oko a svět bude slepý.“

Móhandás Karamčand Gándhí

Podle sociologického slovníku je trest definován jako negativní nebo nepříjemné důsledky pro aktéra určitého chování nebo jednání (Jandourek, 2001). Sochůrek (2007) uvádí, že je trest v nejobecnějším slova smyslu jedním z důležitých základních výchovných prostředků. Obecně můžeme říct, že trest je opatření, které následuje po určitém provinění. Trestní zákon umožňuje uložit různé varianty trestu. Kromě asi nejznámějšího trestu odnětí svobody, jsou zde alternativní tresty (např. veřejně prospěšné práce), peněžitý trest, zákaz činnosti apod. Trest odnětí svobody může mít podobu podmíněného odsouzení, tím je myšleno to, že pachatel nenastoupí trest odnětí svobody, ale ocitá se v podmínce, která je také časově vymezena, ovšem nesmí se v podmínce dopustit žádného trestného činu.

2.1 Penologie

Slovo penologie pochází z latinského slova poena = trest a řeckého slova logos = věda, nauka. Tím se rozumí, že je to nauka o druzích trestu a jejich účinnosti. (Mařádek, 2003)

Penologie je vědní obor, který lze nejobecněji charakterizovat jako vědu o trestech a trestání, nebo také jako vědu o výkonu trestu a jeho účincích. (Štěrba, 2007, s. 8)

Jedná se tedy o nauku o trestání, druzích trestu, o jejich funkci, účelu, také o vězeňských systémech a realizaci v praxi (Hendrych, 2010).

2.2 Funkce a účel trestu

Trest by měl být pro zločince neúměrným rizikem ve smyslu vysoké pravděpodobnosti dopadení a neodvratnosti odsouzení. (Sochůrek, 2007, s. 18)

Dále Sochůrek (2007) uvádí, že trest by měl pro pachatele být:

- citelný,
- až na výjimky jistý,
- následovat co nejrychleji po provinění,

Při adekvátním způsobu výchovy je nezbytnost trestat minimální. Trest je jedním z prostředků výchovy, jehož užití je vhodné pečlivě vážit. Trest špatné chování jen zastavuje, sám o sobě nic dobrého nebuduje. Přitom účinky trestu jsou výrazně individuální. Zatímco stejný trest vede u jednoho člověka k žádoucí změně chování, u druhého jen k poslušnosti navenek při skrytém nesouhlasu, u třetího vyvolá negativistickou reakci a ve zvýšené míře pokračuje v nežádoucím chování, čtvrtý upadne do deprese a jeho činnost se dezorganizuje. Účinnost trestu je individuální v závislosti na předchozích zkušenostech vychovávaného, na jeho osobnostních vlastnostech a na souhrě mnoha podmínek. (Štěrbá, 2007)

Adler et al. (In Sochůrek, 2007) uvádějí následující teorie funkcí trestání:

Retributivní teorie (teorie odplaty)

Trest je zrcadlovým odrazem spáchaného činu. Účel trestu je spatřován v újmě. Pachateli, který se ze své svobodné vůle dopouští trestného jednání a musí si být vědom případných následků.

V posledních desetiletích retributivní teorie prožívá určitou renesanci, vyvolanou zejména převládající skepsí nad výsledky rozmanitých rehabilitačních a resocializačních metod při zacházení s pachateli. Růst zločinnosti ve většině zemí podlamuje důvěru občanů a politiků v možnost nápravy pachatelů, a trest má být pro pachatele „cenou za zločin“. (Novotný, 2001, s. 200)

V průběhu dějin lidstva byla tato teorie obecně velmi zastávána, a pokud by se jednalo jen o dostatečné potrestání pachatele, pak se tato teorie nejspíše řídí tím, že účel světí prostředky.

Teorie odstrašení

Jejím základem je odstrašit pachatele, zejména pak ty potencionální a potažmo celou veřejnost od páchání trestných činů. Vliv trestu na člověka je však velmi individuální. Podle Laty (2007) odstrašit někoho znamená, že jedinec upustí od nějakého jednání, protože se obává následku, který by z toho jednání mohl nastat. Zde vzniká otázka, zda je jedinec opravdu zastrašen, nebo jen upustí od kriminálního jednání tam, kde je vysoké riziko, že se dostaví obávaný trest.

Odstrašující efekt může mít váhu v případě, že jde o zločin, který si vyžaduje promyšlení. Pak může potencionální pachatel trestného činu přemýšlet i nad tím, zda pro něj není případný trest příliš vysoký oproti „odměně“, která by následovala, kdyby trestný čin spáchal.

Nápravná teorie

Cílem trestu, jeho délky a diferencovaného přístupu je poskytnout odsouzenému dostatečný čas a formy zacházení k následnému odklonu od kriminální kariéry. Můžeme též hovořit o korektivním významu trestu. Stávající praxe zařazování soudy do typů věznic nebo uložení alternativních druhů trestů bez předchozí potřebné diagnostiky se do budoucna jeví jako problematická.

Náprava pachatele trestného činu je mnohem náročnější, někdy i neuskutečnitelná, ale mnohem více žádoucí, než pouhé ostrašení pachatele. Tyto teorie vidí příčinu kriminality v tom, že je pachatel nevyzrálý, nedostatečně vzdělaný, v rodině neměl dostatečný vzor a nad důsledky svého jednání nepřemýšlel. V odpovědnosti takového pachatele je samozřejmě omezení a společnost má svůj podíl viny na jejich jednání. (Lata, 2007)

Eliminační teorie

Za cíl potrestání považuje kratší, delší či trvalou izolaci pachatele od společnosti, která mu účinně brání páchat trestnou činnost.

Pořád je řada zločinců, které nelze odstrašit ani tím nejpřísnějším trestem a naděje na jejich nápravu je zcela nereálná. A nezdá se, kdy jsou právě tyto jedinci pachatelé těch nejzávažnějších trestných činů. Účelem tohoto trestu není ani tak výchovný účel, jelikož je známo, že vězení svůj výchovný účel neplní, ale jde o znemožnění pachatelům konat trestnou činnost a co nejvíce oddálit jejich opětovný nástup do společnosti a s tím spojené možnosti recidivy. (Lata, 2007)

Kompenzační (restituční) teorie

Základem přístupů ovlivňovaných touto koncepcí jeho ohledy na oběť nebo pozůstalé oběti. Viktimologické chápání pojetí trestu od trestů alternativních až po odškodnění. Největším negativem, které se u této teorie nabízí, je bezesporu forma odškodnění, která je v současném chápání světa závislá na platební schopnosti pachatele a dopředu diskvalifikuje ty, kteří spadají do nižší třídy s nižšími příjmy.

2.2.1 Trest jako požadavek spravedlnosti

Pokud budeme vycházet z učení Immanuela Kanta a Georga Hegela, pak se s trestem nedá spojovat žádný společenský účel. Trest je sám o sobě ospravedlněn samotným spácháním zločinu. Podle I. Kanta se trest nemůže uložit jako prostředek k prosazení dobra, ale vždy jedině proto, že osoba, které byl trest uložen, spáchala zločin. Kant vidí trest jako nutnost,

aby byl splněn požadavek spravedlnosti, jelikož spravedlnost je nejvyšší morální hodnotou a podmiňuje smysluplnost lidské existence. I v pojetí G. Hegela se setkáváme s tvrzením, že trest je nutnou reakcí na porušení práva a trestem je zločin anulován. Trest anuluje zločin ve smyslu, že deklaruje porušení práva poškozeného jako nesprávné a je ujištěním o jejich oprávněnosti. (Lata, 2007)

2.3 Historie trestů a trestání

Historicky se trest vyvíjel z práva pomsty a realizoval se jako akt odplaty. Ve středověku byla celá věda ve své většině poplatná náboženské ideologii a učení. Ke zločinci se přistupovalo z hlediska náboženských dogmat, porušení božích přikázání apod. Ideou a posláním trestů bylo zastrašení. Přiznání byla vynucována na mučidlech. Na vynesení mělo vliv i společenské postavení pachatele. O příčinách a důvodech zločinu a zejména psychologických a sociálních příčinách se neuvažovalo. Za zločince byl často považován i duševně postižený člověk jen proto, že se odlišoval od ostatních. (Sochůrek, 2007)

Dávné chápání spravedlnosti spočívalo v odplatě a vyrovnání. Princip oko za oko, zub za zub, ukazuje nejen záměr způsobit pachateli stejnou újmu, ale i pokus o vyrovnání situace pachatele a oběti. Také kompetence k projednávání deliktů a udílení trestů prošla v průběhu dějin velkými změnami. Ve své původní podobě tato pravomoc byla ponechána nejbližší rodině oběti. Postupem času delikty přestaly být záležitostí pouze mezi viníkem a obětí a stát si vytvořil trestní monopol. V Evropě začal tento vývoj nabývat konkrétních rysů v 11. a 12. století, když se postupně formovaly jednotlivé státní útvary a docházelo k upevňování moci panovníků a církve. (Zapletal et al., 2009)

Ve druhé polovině 19. století ovlivnilo kriminologii dílo Carla Lombrosa, který přišel s teorií, že zločin se člověk nestane, ale že se jím narodí. Až do počátku 20. století můžeme o vězeňství říci, že nebyla žádná diferenciací vězňů. Tudíž v mnoha věznicích jsme se mohli běžně setkávat se skutečností, že svůj trest zde vykonávali společně mladiství, ženy, vězni odsouzení za méně vážné zločiny spolu s těmi, kteří se dopustili těch nezávažnějších činů. Strava, hygiena a ubytování byly na špatné úrovni. V některých zemích však do vězení postupně pronikaly moderní přístupy zacházení s vězni. (Sochůrek, 2007)

3 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

Hlavním cílem trestu odnětí svobody je výchovné působení na pachatele trestného činu, dosažení změny struktury v jeho chování žádoucím způsobem a jeho zdárná reintegrace do intaktní společnosti (Výkon trestu odnětí svobody, © 2012). Výkon vazby a trestu odnětí svobody zajišťuje Vězeňská služba České republiky (dále VS ČR). VS ČR je zřízena podle zákona č.555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů a je podřízena Ministerstvu spravedlnosti ČR, jež je ústředním orgánem státní správy pro vězeňství a plní funkci zřizovatele ve vztahu k vězeňství. (Sochůrek, 2007)

Věznice zajišťují, aby trest odnětí svobody plnil svůj účel a byl vykonáván v souladu se zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon také vymezuje okruh specifických skupin odsouzených, u nichž je výkon trestu realizován odlišně. Mezi takové skupiny odsouzených patří (Výkon trestu odnětí svobody, © 2012):

- mladiství odsouzení
- ženy
- prvotrestaní odsouzení
- odsouzení s duševními poruchami
- odsouzení s poruchami chování
- odsouzení trvale pracovně nezařaditelní
- odsouzení k výkonu doživotního trestu
- cizinci
- odsouzení s uloženým ochranným léčením.

O zařazení odsouzeného do typu věznice rozhoduje soud podle ustanovení § 39a zák. č. 140/1961 Sb., který umožňuje zařazení odsouzeného do čtyř typů věznic: A - s dohledem, B - s dozorem, C - s ostrahou, D - se zvýšenou ostrahou.

Ve věznici typu **A (s dohledem)** mají odsouzení neomezený pohyb. Pracují zpravidla, dle podmínek dané věznice na venkovních pracovištích, tedy mimo věznici. V mimopracovní době se odsouzení účastní různých akcí mimo věznici, např. kulturních a sportovních akcí

a to za doprovodu zaměstnance Vězeňské služby ČR, tedy vychovatele nebo jiného odborného pracovníka. Pokud si odsouzení plní všechny povinnosti vyplývající ze zákona o výkonu trestu odnětí svobody mají možnost požádat ředitele věznice o povolení opuštění věznice v souvislosti s návštěvou až na 24 hodin, a to 1krát za 14 dní.

Ve věznici typu **B (s dozorem)** se odsouzení pohybují zpravidla pod dozorem zaměstnance Vězeňské služby ČR. I odsouzení zařazení v tomto typu věznice zpravidla pracují mimo věznici, dohled nad jejich činností však vykonává pověřený zaměstnanec v intervalu minimálně jedné hodiny. V mimopracovní době mají odsouzení zpravidla možnost navštěvovat různé kulturní a jiné společenské akce mimo věznici, kterých se vždy účastní zaměstnanec vězeňské služby. Návštěvy odsouzených probíhají dvakrát v kalendářním měsíci ve věznici, odsouzení, kteří si řádně plní všechny povinnosti a mají dobré rodinné zázemí, mohou jako odsouzení zařazení v mírnějším typu věznice (typ A) požádat ředitele o povolení opuštění věznice v souvislosti s návštěvou, a to 1krát za měsíc.

Odsouzení zařazení do věznice typu **C (s ostrahou)** se ve věznici pohybují organizovaně a výhradně pod dohledem zaměstnance vězeňské služby. Tito odsouzení pracují na pracovištích uvnitř věznice. Návštěvy odsouzených se realizují zpravidla výhradně za dohledu zaměstnance vězeňské služby v návštěvní místnosti věznice. I odsouzeným zařazeným do věznice s ostrahou může být ředitelem věznice udělena kázeňská odměna formou opuštění věznice v souvislosti s návštěvou až na 24 hodin, avšak pouze v intervalu maximálně 1krát za dva měsíce.

Ve věznici **D (se zvýšenou ostrahou)** se odsouzení pohybují organizovaně, vždy pod dohledem příslušníka vězeňské služby. Odsouzení většinou vykonávají práci uvnitř věznice, kde jsou rovněž střeženi příslušníkem nebo vykonávají práci přímo na celách. Odsouzeným není povolen žádný pohyb a návštěvy probíhají rovněž za dohledu příslušníka vězeňské služby.

V současné době (duben 2012) je na našem území 26 věznic a 10 vazebních věznic, z toho dva detenční ústavy.

3.1 Výkon zabezpečovací detence

Dne 1. 1. 2009 vstoupil v účinnost zákon č. 129/2008 Sb. o výkonu zabezpečovací detence. V českém právu je to zcela nově definovaný institut, který zaplnil mezeru v opatřeních

chránících společnost před velmi nebezpečnými pachateli. Konkrétně pak před duševně narušenými, jejichž společenská nebezpečnost je zejména v extrémní agresivitě či nezvladatelné sexuální deviaci. Umístění v psychiatrických léčebnách, kde jim bylo nařízeno podrobit se ochrannému léčení, se dlouhodobě ukázalo jako neúčinné. Zařízení, do kterého mohou být od roku 2009 umísťováni rozhodnutím soudu, dostaly název Ústavy pro výkon zabezpečovací detence a podléhají správě VS ČR. Prioritně bylo nutné zajistit přísnou izolaci těchto pachatelů od majoritní společnosti a současně udržovat vnitřní bezpečnost spočívající ve vyhnutelnosti jejich ukázněného chování. „Vnitřní provoz“ se velmi podobá režimu, který panuje v psychiatrických léčebnách. Tým lékařů a dalšího zdravotnického personálu za podpory psychologů, pedagogů a sociálních pracovníků, mají za úkol naplnit další z úkolů výkonu zabezpečovací detence, který spočívá v léčebné, rehabilitační a výchovné péči. (Hendrych, 2010)

3.2 Trest odnětí svobody v ČR a jeho vývoj

Moderní dějiny vězeňství se na našem území vyvíjely v souladu s dějinami Habsburské monarchie, až do vzniku samostatného Československa. Výrazně zasáhl do vězeňství až Josef II., který mimo jiné zrušil trest smrti. Další významnou roli v historii českého vězeňství sehrál František Josef Řezáč, který věřil v moc výchovy a vzdělání. Podle něj mělo vězení přestat být pouhým nástrojem pomsty společnosti. Řezáč považoval za příčinu zločinnosti nízký stupeň vzdělání, rodinné, občanské a církevní poměry. Uvažoval dokonce o celém systému trestání a alternativních trestech. (Štěrba, 2007)

Jak uvádí Mezerník (In Sochůrek, 2007) existovaly 3 stupně výkonu trestu odnětí svobody:

Těžký žalář – zde byli umísťováni ti nejhorší zločinci a odpůrci monarchie. Odsouzení byli umístěni do pološerých cel bez přístupu denního světla, k jídlu dostávali vodu a chléb a byli v pase přikováni ke zdi. Takové vězení bylo na našem území ve Špilberku.

Tuhé vězení – do tohoto vězení byli umísťováni zločinci, kteří spáchali méně vážné zločiny, za to se dopustili recidivy. Cely byly osvětleny, strava byla také bohatší než v těžkém žaláři, ovšem i zde byli vězni přikováni, ale tentokrát měli „pouze“ okovy na nohou.

Obyčejné vězení – toto vězení sloužilo pro účely krátkých trestů. Vězni nebyli drženi v okovech, denně dostávali teplé jídlo včetně masa, mohli mít návštěvy příbuzných. Tyto věznice se většinou nacházely přímo v budovách soudu.

Až po vzniku samostatného Československa došlo k velkému rozmachu vězeňství. Vězni byli vedeni k osobní hygieně, pracovali pro veřejný sektor. V některých věznicích bylo odsouzcům umožněno vyučit se řemeslům a do věznic docházeli lektoři, kteří přednášeli o historii, zdravotě apod. Tento rozvoj byl přerušena nacistickou okupací. Po roce 1945 následovala snaha navázat na předválečné změny. Věznice byly rozděleny do disciplinárních tříd (3 třídy), třetí třída byla pro pachatele méně závažných činů. V roce 1948 nastal opět zlom. Například vězeňský řád z roku 1950 nařizoval, aby byli vězni nejméně 2x ročně prohlédnuti lékařem (mladiství každé dva měsíce) a byl zaveden institut přerušování trestu. Bohužel přišlo i několik negativních změn. Zejména pak politizování činnosti pracovníků vězeňství, při jejich výběru se přihlíželo ke členství v KSČ, dále pak preference ekonomického využívání vězňů bez ohledu na pracovní podmínky a vhodnost pracovišť. Následně nový zákon o výkonu trestu odnětí svobody č. 59/1965 Sb. Přinesl několik pokrokových prvků. Byla zrušena politická diferenciaci odsouzených a zavedla se diferenciaci dle kriminální narušenosti. Stále však zůstává tehdejší velkým problémem politizace vězeňství. Po roce 1989 byla provedena hloubková analýza nedostatků českého vězeňství, rovněž byla provedena komparace se systémy evropských zemí. Na základě této analýzy byla zpracována koncepce rozvoje českého vězeňství, jehož cílem bylo vytvoření moderního vězeňského systému jako speciální formy sociální služby. Návrh vyšel zejména ze zásad humanizace výkonu vazby a trestu odnětí svobody, důraz byl položen i na rozvoj a zkvalitnění vzdělání personálu. (Sochůrek, 2007)

3.3 Úkoly vězeňské služby

Dle zákona č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční strážní ČR, má vězeňská služba tyto úkoly:

- a) spravuje a střeží vazební věznice a věznice a odpovídá za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody,
- b) spravuje a střeží ústavy pro výkon zabezpečovací detence,
- c) střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody,
- d) prostřednictvím programu zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu a obdobně i na některé skupiny osob ve výkonu vazby s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění,

- e) provádí výzkum v oboru penologie a využívá jeho výsledky a vědecké poznatky při výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody,
- f) zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti a v rozsahu stanoveném tímto zákonem zajišťuje pořádek a bezpečnost při výkonu pravomoci soudů a státních zastupitelství,
- g) vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelovou činnost osob ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody,
- h) provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, případně i osob ve výkonu vazby,
- i) vede evidenci osob ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody na území České republiky,
- j) plní úkoly, které pro ni vyplývají z vyhlášených mezinárodních smluv, k jejichž ratifikaci dal Parlament ČR souhlas a jimiž je Česká republika vázána,
- k) zabezpečuje vzdělávání příslušníků Vězeňské služby, které provádí Institut vzdělávání, a vzdělávání osob ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody, které provádí Střední odborné učiliště a odborné učiliště Vězeňské služby,
- l) poskytuje zdravotní péči osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, příslušníkům a občanským zaměstnancům Vězeňské služby; v případě potřeby zabezpečuje specializovanou zdravotní péči i mimo vězeňských zdravotnických zařízení,
- m) prošetřuje vlastními pověřenými orgány trestnou činnost příslušníků; ve spolupráci s Policií České republiky se podílí na předcházení a odhalování trestní činnosti osob ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody.

3.4 Práva a povinnosti odsouzených

Dle zákona č.169/1999 Sb. o VTOS, hlava II jsou tyto práva odsouzených:

- a) Odsouzeným se poskytuje pravidelná strava za podmínek a v hodnotách, které odpovídají požadavku udržení zdraví a přihlížejí k jeho zdravotnímu stavu, věku a obtížnosti vykonávané práce. V rozsahu, v jakém to umožňuje provoz věznice, se přitom přihlíží k požadavkům kulturních a náboženských tradic odsouzených.
- b) Každý odsouzený musí mít zabezpečeno lůžko a prostor pro uložení osobních věcí.
- c) Odívání odsouzených musí odpovídat klimatickým podmínkám a musí dostatečně chránit jejich zdraví.

- d) Odsouzeným se zabezpečuje denně osmihodinová doba ke spánku, doba potřebná k osobní hygieně a úklidu, stravování, nejméně jednohodinová vycházka a přiměřené osobní volno.
- e) Odsouzený má právo na zdravotní péči v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem s přihlédnutím k omezením vyplývajícím z účelu trestu.
- f) Odsouzený s těžkým zdravotním postižením má právo na zajištění přiměřených podmínek umožňujících důstojný výkon trestu.
- g) Odsouzenému, který není zařazen do práce, poskytuje věznice sociální kapesné v případě, že neodmítl bez závažného důvodu práci a neměl v období jednoho kalendářního měsíce jiný příjem nebo jinou hotovost ve výši alespoň 100 Kč. Výše sociálního kapesného činí 100 Kč za období jednoho kalendářního měsíce.
- h) O závažném onemocnění odsouzeného nebo o jeho úrazu, vyžadujícím hospitalizaci, vyrozumí věznice bez odkladu manželku, družku nebo rodiče odsouzeného, anebo jeho děti, pokud to odpovídá jejich věku, jestliže tak odsouzený nemůže učinit sám. Není-li těchto osob, vyrozumí věznice osobu, kterou odsouzený určí. Věznice vždy vyrozumí bez odkladu některou z těchto osob v případě, že dojde k úmrtí odsouzeného.
- i) Odsouzený má právo přijímat a na svůj náklad odesílat písemná sdělení bez omezení, pokud zákon nestanoví jinak.
- j) Odsouzenému se v odůvodněných případech umožní použití telefonu ke kontaktu s osobou blízkou. Náklady spojené s použitím telefonu hradí odsouzený.
- k) Odsouzený má právo přijímat v čase určeném ředitelem věznice návštěvy blízkých osob na dobu celkem 3 hodiny během jednoho kalendářního měsíce.
- l) Odsouzený má právo nakupovat v prodejně věznice potraviny a věci osobní potřeby, případně věci pro zájmovou a vzdělávací činnost nebo k realizaci programu zacházení.
- m) Odsouzený má právo dvakrát ročně, zpravidla u příležitosti narozenin a vánočních svátků, přijmout balíček s potravinami a věcmi osobní potřeby do hmotnosti 5 kg.
- n) Odsouzený si může bezplatně půjčovat z vězeňské knihovny knihy včetně odborných publikací a právních předpisů.

Mezi základní povinnosti odsouzených ve VTOS patří:

- a) Odsouzený je ve výkonu trestu povinen dodržovat stanovený pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy zaměstnanců Vězeňské služby, pracovat, pokud je mu přidělena práce a není uznán dočasně práce neschopným nebo není po dobu výkonu trestu uznán zdravotně nezpůsobilým k výkonu práce, plnit úkoly vyplývající z programu zacházení, šetrně zacházet se svěřenými věcmi, nepoškozovat cizí majetek, dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku, a i jinak zachovávat ustanovení vnitřního řádu.
- b) podrobit se osobní prohlídce v zájmu zajišťování vnitřního pořádku ve věznici a vyloučení toho, aby u sebe neměl věc, kterou by narušoval účel výkonu trestu, umožnit zaměstnancům Vězeňské služby kontrolu svých osobních věcí, podrobit se osobním prohlídkám a prohlídkám svých osobních věcí.
- c) oznámit neprodleně zaměstnanci Vězeňské služby okolnosti, které mohou způsobit vážné ohrožení bezpečnosti jemu samotnému, spoluodsouzeným nebo věznici, pokud se o nich dozví nebo je zjistil.
- d) podrobit se opatřením, která jsou nezbytná k potlačení výroby, držení nebo zneužívání omamných a psychotropních látek a jedů ve věznici.

Dále je odsouzeným zakázáno:

- a) navazovat styky s jinými osobami v rozporu s tímto zákonem nebo s pokynem vydaným na základě tohoto zákona.
- b) vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek anebo poškodit zdraví.
- c) tetovat sebe nebo jinou osobu anebo nechat se tetovat.

3.5 Programy zacházení

Pro každého odsouzeného je ve VTOS ve vzájemné spolupráci psychologa, pedagoga, vychovatele, sociálního pracovníka a lékaře zpracováván program zacházení. Dříve se tento program nazýval resocializační nebo reedukační. Hlavním cílem programu zacházení s odsouzeným je vytvoření předpokladů pro úspěšnou resocializaci. (Sochůrek, 2007)

Dále Sochůrek (2007) uvádí tyto druhy programů zacházení:

- pracovní programy – osvojení dovedností a návyků
- vzdělávací programy a aktivity – dokončení školní docházky, vyučení v oboru, studium střední nebo vysoké školy
- volnočasové aktivity – rozvoj kulturních, sportovních, jazykových a rukodělných zájmů
- terapeutické programy – speciální výchovné postupy – získávání sociálních dovedností prospěšných pro další život na svobodě
- programy a aktivity vedoucí k výcviku ve zvládnání konfliktních situací a tréninky zvládnání agrese
- sociálně právní poradenství
- extramurální programy – vycházky, přerušování výkonu trestu
- obecné metody – stanovené zákonem, předpisy a jinými normami
- speciální programy a aktivity – metody zaměřené na individuální a skupinovou práci s odsouzenými

Program zacházení je pro každého odsouzeného vytvářen tak, aby byly zohledněny jeho specifické potřeby vzhledem k naplnění účelu trestu. Pokud si odsouzený z nabízených aktivit nevybere, je povinen se zúčastnit minimálního programu, který je stanoven řádem věznice. Programy zacházení se můžou v průběhu výkonu trestu měnit na základě potřeb, výsledků chování a rozhodnutí věznice. Při žádostech o přerušování výkonu trestu odnětí svobody se přihlíží ke kvalitě plnění těchto programů a jejich vlivu na odsouzeného. (Černíková et. al., 2008)

Podle Mařádka (2003) je pravidelnou součástí programu zacházení určení způsobu zaměstnávání odsouzeného, jeho účasti na pracovní terapii, vzdělávání nebo jiné náhradní činnosti, směřující k vytvoření předpokladů pro jeho samostatný způsob života.

Vychovatel se podílí na tvorbě skladby programu zacházení, osobně vede nejméně tři speciální výchovné aktivity programů zacházení. Sleduje kvalitu účasti odsouzených v programu zacházení a změny v jejich chování, o kterých dále informuje psychologa (Hendrych, 2010)

Ne každý vězeň je schopen systematického, cílevědomého a motivovaného zacházení. Důvodem může být například to, že trpí poruchou osobnosti, má nedostatek motivace nebo vůle. Může zde hrát roli negativistický postoj k výchově, autoritám a vzdělávání. Cíle programů zacházení s odsouzenými, které se soustředí na osobnost jedinců, jsou nejlépe dosažitelné v případě zaměření se na specifické problémy spojené s jejich chováním. (Sochůrek, 2007)

3.5.1 Reedukace

Snaha rozvinout nevyvinuté vlastnosti nebo je pozměnit žádoucím směrem. (Hartl, Hartlová, 2010, s.490)

Podle Černíkové (2008) je reedukace ústředním bodem v realizaci výchovných funkcí trestu. Penitenciární reedukace je regulativním, renovujícím a korektivním výchovným procesem, během něhož dochází k zásadnímu, vnímanému negování a popření blokovaných souborů životních momentů, které bychom mohli souhrnně označit jako dysfunkční.

3.5.2 Reintegrace

Reintegraci lze definovat jako proces, završující výchovné funkce trestu ve smyslu efektivního, účelného a trvalého znovu spojení všech doposud kriminalitou silně narušených a dezorganizovaných vztahů, vazeb, struktur a procesů sociálních, mravních, psychických, povahových a osobnostních. (Černíková, 2008, s.102)

4 POSTPENITENCIÁRNÍ PÉČE

Každý vězeň přemýšlí nad tím, jak bude propuštěn na svobodu. Má své plány a sny, kterých chce dosáhnout. Po propuštění však sám zjistí, jak složitá celá jeho životní situace je.

Postpenitenciární péče je péče o propuštěné bývalé vězně. Tato péče je v rukou sociálních kurátorů a sociálních pracovníků obecních, městských či krajských úřadů. Doposud postpenitenciární péče netvoří ucelený systém a schází její návaznost na vězeňství. Avšak rozvíjí se postpenitenciární aktivity nestátního charakteru, jako armády spásy, azylové domy církví a podobných organizací a společností, které vykazují první úspěchy. (Mařádek, 2003)

Podle Sochůrka (2007) je základním problémem otázka možností resocializace. Jsou na tuto skutečnost často dotazováni psychologové, zejména pak při úvahách soudu o uložení dlouhodobých a výjimečných trestů. Rozhodujícím faktorem pro resocializaci a úspěšnou reintegraci jsou postoje odsouzeného k sobě samému, postoj k trestnému činu, pocity viny a motivace ke změně. Postpenitenciární péče by měla plynule navázat na péči penitenciární. Její včasné zahájení snižuje riziko „šoku ze svobody“, zejména pak po dlouhodobějších trestech. Tato péče znamená nabídku sociálních služeb propuštěnému. Ten ji však může pojmout také jako jistý druh sekundární a zejména terciární prevence (recidiva kriminálního chování, relaps v oblasti alkoholu a drog, neadekvátní sociální jednání apod.)

Černíková (2008) rozděluje poskytování postpenitenciární péče takto:

- Pomoc při hledání pracovního zařazení
- Pomoc při zprostředkování ubytování
- Finanční podpora
- Pomoc při začlenění se do sociálního prostředí
- Sociálně-výchovné a poradenské působení ve věcech sociálně-právních

Podle Štěrby (2007) je postpenitenciární péče realizována prostřednictvím odborných poznatků a postupů obsažených v sociální práci:

- je to určitá dílčí nabídka sociální služby představující nejvýše následnou prevenci, tj. prevenci recidivy trestné činnosti;
- její obsah je vždy určen sociální politikou státu, ve které se odráží i postoj k jedincům - pachatelům trestných činů, snaha a úsilí společnosti o jejich integraci do společnosti včetně prostředků a opatření, které jsou voleny k dosažení tohoto cíle;

- podílí se na dosažení nápravy odsouzeného po propuštění z VTOS. Za tím účelem je rozvíjena spolupráce se státními institucemi, společenskými a církevními organizacemi, které plněním svých specializovaných úkolů sociální péče vytvářejí předpoklady pro integraci jedince do společnosti (např. možnost bydlení - azylové domy, možnost pracovního zařazení - úřady práce apod.).

Její konkrétní opatření se do značné míry podílejí na celkovém efektu resocializace započaté již v podmínkách výkonu trestu odnětí svobody. V případě, že je postpenitenciární péče pouze formalizovaná, vede to ke zmaření samotné péče i energie, kterou do ní investují odborníci pomáhajících profesí. (Hendrych, 2010)

4.1 Resocializace

Resocializace je strukturovaný, široce pojatý a velmi cílevědomě realizovaný proces celkové obnovy (rekonstrukce) kriminální infekcí narušené, rozvrácené a dysfunkční socializace. (Černíková, 2002, s.101)

Resocializace znamená opětovné zapojení člověka propuštěného z vězeňské péče do společnosti (Hartl, Hartlová, 2010). Resocializace je složitým procesem nápravy a převýchovy i změny vadné socializace. Základem je při pobytu ve věznici naplňování programů zacházení pro každého odsouzeného. Nejkomplexnějším cílem resocializace je změnit osobnost vězně takovým způsobem, abychom u ní našli kvalitu, která by zaručovala jeho schopnost řídit své chování a činnost žádoucím společenským směrem, tedy bez páchání trestné činnosti. Dříve se resocializace omezovala na zacházení s vězni a úsilí vězeňského personálu na snižování počtu recidivujících. Dle novějších poznatků je resocializace daleko komplexnějším jevem. Začíná vyšetřováním zadrženého a končí postpeniteciární péčí o něj. (Mařádek, 2003)

4.1.1 Recidiva

Podle Akademického slovníku cizích slov (Kraus, Petráčková et al., 1998) je recidiva opakování něčeho, co již minulo. V právním chápání je tím myšleno opětovné spáchání stejného či podobného trestného činu, pro který již byl pachatel trestán.

Můžeme rozlišit trojí pojetí recidivy: trestně-právní, kriminologické a penologické. Recidivou ve smyslu trestního práva se rozumí spáchání nového trestného činu poté, co byl pachatel za předchozí trestný čin pravomocně odsouzen. Naproti tomu, pokud mluvíme o

kriminologickém pojetí recidivy, máme tím na mysli opětovné spáchání trestného činu, bez ohledu na to, zda byl pachatel za předchozí čin odsouzen, ba dokonce stíhán. Penologický pojem recidivy je naplněn tehdy, pokud je tatáž osoba nejméně podruhé ve výkonu trestu odnětí svobody. V justiční praxi může být recidiva rozhodujícím momentem v posuzování pachatele a může zapříčinit zpřísnění trestu. Ve vězeňství může být důvodem přísnějších opatření a speciálního zacházení. (Novotný, Zapletal, 2004)

4.2 Probační a mediační služba

Činnost Probační a mediační služby upravuje zákon č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě. Dle toho zákona Probační a mediační služba (dále PMS) usiluje o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení konfliktů spojených s trestnou činností a současně organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon alternativních trestů a opatření s důrazem na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality.

4.2.1 Cíle a činnosti Probační a mediační služby

Integrace pachatele – Probační a mediační služba usiluje o začlenění obviněného resp. pachatele do života společnosti bez dalšího porušování zákonů. Integrace je proces, který směřuje k obnovení respektu obviněného k právnímu stavu společnosti, jeho uplatnění a seberealizaci.

Participace poškozeného – Probační a mediační služba se snaží o zapojení poškozeného do „procesu“ vlastního odškodnění, o obnovení jeho pocitu bezpečí, integrity a důvěry ve spravedlnost.

Ochrana společnosti – Probační a mediační služba přispívá k ochraně společnosti účinným řešením konfliktních a rizikových stavů spojených s trestním řízením a efektivním zajištěním realizace uložených alternativních trestů a opatření. (O PMS, © 2002-2012)

„Důležitým aspektem rozvoje Probační a mediační služby je míra její akceptace ze strany veřejnosti a politických subjektů. Významnou součástí působení Probační a mediační služby je proto i činnost směřující k vytváření vstřícného postoje i laické společnosti k využívání alternativních forem řešení trestné činnosti spočívající především v komunikaci s médii a politickými subjekty.“ (Štěrba, 2007, s.130)

4.2.2 Parole

Parole neboli podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je jednou z činností, kterou se zabývá PMS ČR. Pojem „parole“ pochází z francouzštiny, kde znamená „slovo, výpověď“. V souvislosti s propuštěním odsouzeného z věznice pak slovem „parole“ rozumíme podmíněné propuštění na (čestné) slovo, resp. na slib odsouzeného, že se bude řádně chovat. Odsouzený má ve věznici možnost v rámci své přípravy na podmíněné propuštění požádat o spolupráci probačního úředníka. Tato spolupráce se odehrává prostřednictvím návštěv probačního úředníka/asistenta ve věznici, kde společně s odsouzeným a za spolupráce pracovníků věznice probíhá příprava podkladů pro rozhodnutí soudu o žádosti o podmíněné propuštění. V této souvislosti probační úředník/asistent spolupracuje rovněž se subjekty, které působí mimo věznici. Nejčastěji se jedná o poskytovatele různých programů a služeb zaměřených na řešení problémů lidí opouštějících věznice a na řešení následků trestného činu. (PAROLE - dohled nad podmíněně propuštěnými, © 2002-2012)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODOLOGIE VÝZKUMU

5.1 Kvalitativní výzkum

Podstata kvalitativního výzkumu je do široka rozprostřený sběr dat bez toho, že by na začátku byly stanoveny základní proměnné. Stejně tak nejsou dopředu stanoveny hypotézy a výzkumný projekt není závislý na teorii, kterou již předtím někdo vybudoval (Švaříček, Šedřová a kol., 2007). Podle Gavory (2000) jsou typickými metodami pro kvalitativní výzkum nestrukturované pozorování, etnografické interview a metoda životní historie.

5.2 Cíle výzkumu

Hlavním cílem mého výzkumu je zjištění důvodů, které respondenty vedly k ukončení, nebo zapříčinily pokračování v trestném jednání po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Dílčími cíli je zjistit, jaké byly důvody, které respondenty vedly k trestnému jednání? Jakým způsobem na ně zapůsobil trest odnětí svobody? Jaké byly jejich plány po propuštění? Setkali se po svém propuštění s nějakými překážkami? Jak se jim podařilo uplatnit na trhu práce? Došlo k zpretrhání sociálních vztahů? Došlo k recidivě?

Ráda bych přiblížila životní situaci propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody. Jejich plány po propuštění, překážky, které jim bránily ve znovačlenění do společnosti a také jejich postoj k trestu odnětí svobody.

5.3 Výzkumný soubor

Zvolila jsem záměrný výběr, a to kvůli vhodnosti respondentů. Jedná se o 4 respondenty mužského pohlaví, kteří mají zkušenosti výkonem trestu odnětí svobody a návratem z něj. Jeden z respondentů před uskutečněním našeho rozhovoru opět nastoupil výkon trestu odnětí svobody, čímž se mi výzkum mírně zkomplikoval, bude se muset rozhovor uskutečnit během návštěv ve věznici. Druhy spáchaných trestných činů i délky trestů respondentů se různí. Všem respondentům jsem přislíbila anonymitu, tudíž budou jednotlivé rozhovory pojmenovány pouze písmeny.

5.4 Výzkumný design

Pro můj výzkum jsem zvolila biografický design. Konkrétně jsem si zvolila narativní typ biografického designu.

Podle Švaříčka, Šed'ové (2007) je biografický design vhodný pro zachycení komplexnosti určitého jevu, který je nepřehledný, přitom chceme zachytit jeho vývoj. Cílem biografie je zachytit pohled účastníka výzkumu a odkrýt význam a smysl „za věcmi“ a „v příběhu“. Biografický design tyto interpretace doslova vyvolává skrze životní příběh jedince z jeho vzpomínek ukrytých v paměti. Nesoustředujeme se tedy v rozhovoru na horizontální linii, ale sledujeme primárně vertikální linii. Pro narativní typ biografického designu je charakteristická konstrukce pohledu na životní příběh jakožto výsledek společné činnosti výzkumníka a účastníka výzkumu.

5.5 Metoda sběru dat

Jak jsem zmínila výše, použiji narativní typ biografického výzkumu, metodu životního příběhu. *Životní příběh je takový příběh, který si jedince volí k vyprávění o prožitém životě, který je vyprávěn úplně a otevřeně do té míry, jak dovoluje paměť a jedincovo přání ohledně toho, co by o něm měli znát druzí, a který je obyčejně výsledkem rozhovoru vedeného druhým člověkem.* (Atkinson In Švaříček, Šed'ová, 2007, s. 130).

Jako další metodu jsem zvolila případové studie, konkrétně jednopřípadovou studii, tedy jednu z jejích forem - kazuistiku.

Jedná se o podrobnou studii jedné osoby, kdy se zaměřujeme na různé oblasti jejího života a snažíme se sestavit celkový obraz daného případu v co nejširších souvislostech tak, aby tento obraz byl strukturován výzkumnou otázkou a cílem. Cíl a výzkumná otázka totiž určují směr celého významu výzkumné práce, která samozřejmě nemůže být samoučelná. (Miovský, 2006)

5.6 Analýza dat

Sesbíraná data budou analyzována metodou vytváření trsů. Podle Miovského (2006) slouží metoda vytváření trsů k tomu, abychom seskupili a konceptualizovali určité výroky do skupin, např. dle rozlišení určitých jevů, místa a případů. Tyto skupiny (trsy) by měli vznikat na základě vzájemné podobnosti mezi identifikovanými jednotkami. Díky tomuto procesu vznikají obecnější, induktivně zformované kategorie, jejichž zařazení do určité skupiny (trsu) je asociováno s určitými opakujícími se znaky, určitým charakteristickým uspořádáním. Společným znakem takového trsu může být tematický překryv, to znamená, že vyhledáváme ve výrocích osob všechny takové pasáže, které se týkají jednoho úzce ohraničeného tématu.

6 VÝSLEDKY VYTVÁŘENÍ TRSŮ

Metodou vytváření trsů bylo stanoveno 5 základních kategorií a několik subkategorií, které se týkají příčin kriminality, následného výkonu trestu odnětí svobody, situace po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a ukončení, nebo pokračování v trestném jednání.

6.1 Kategorie a subkategorie

1. Příčiny kriminality
  - 1.1. Vliv prostředí
  - 1.2. Drogy
2. Trestná činnost
3. Výkon trestu odnětí svobody
  - 3.1. Postoj k trestu
4. Životní situace po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody
  - 4.1. Plány po propuštění z VTOS
  - 4.2. Recidiva
  - 4.3. Resocializace
5. Rodina a sociální vztahy

Příčiny kriminality

Tato kategorie zachycuje momenty, které respondenty vedly ke spáchání trestného činu. Existují různé rizikové faktory, které jedince vybízejí ke spáchání trestného činu.

U respondenta A byl takovýmto faktorem **vyhazov z domu a finanční nouze**.

...Jo, máma řekla, že si budu muset najít práci, že se nebudu jenom flákat. Jenže mně se nechtělo. Tak mě vyhodila z domu... To mi bylo asi 18, nebo 19. Spával jsem po kamarádech, tak různě jak se dalo. Jenže potřeboval jsem love a makat se mi zrovna nechtělo...

Respondent B měl nízký věk pro získání řidičského průkazu a vzrušoval ho **adrenalin z porušování zákona**.

...To byl adrenalin, dělat něco, co se nesmí...

Motivace respondenta C ke spáchání trestného činu byla ve **snaze vyrovnat se přátelům z ekonomicky lépe situovaných rodin**.

...Stýkal jsem se s vysokou vrstvou... Chtěl jsem se jim fakt vyrovnat a ne na to muset dřít...

U respondenta D došlo ke spáchání trestného činu z důvodu smrti jeho dědečka, která zapříčinila nezáměrně zbytek rodiny o jeho osobu. Byl také ovlivněn **sociálním prostředím**, konkrétně příchodem nového spolužáka.

Jenže pak přišel nový kluk Marek, kterýho vyhodili už ze tří škol...dělal problémy u učitelů a pořád nás šikanoval...Někdy v půlce třetího mi umřel děda, to bylo pro mě fakt hrozný, já prostě jsem na to byl teď sám. Babina měla plné ruce s matkou a o mě se už nikdo nezajímala. Tak jsem se přidal k tomu novému klukovi a už se to semnou jenom vezlo... Kouřili jsme na záchodech trávu, a prodávali ji mladším děčkám. Tady začala moje kariéra dealera.

Vliv prostředí se odráží u všech respondentů, vyjma respondenta B.

...Seznámil jsem se s novými lidmi...Taky jsme začali s klukama sprejovat. Tehdy mě taky poprvé domů přivezli policajti... (Respondent A)

...Stýkal jsem se s vysokou vrstvou, a abych se jim vyrovnal, musel jsem hodně makat. Tak jsem dělal u otce v kanclu, ale dělal jsem mu vlastně služku... (Respondent C)

Další okolností, která do jisté míry ovlivnila respondenty, byla **konzumace drog**, kterou mají společnou všichni respondenti.

...Začal jsem kouřit a pak jsem zkusil i trávu. A tím to asi celý začalo...V té době jsem taky poprvé zkusil perník. Přitáhla to moje holka od někoho na akci, a že to spolu zkusíme. Šňupali jsme to nosem a poprvé to byl fakt mazec...(Respondent A)

...Já jsem od patnácti fetoval, ne hned perník, ale začínalo to trávou a pak to nějak došlo až k perníku. Já jsem nikdy nemusel krást, abych si na to vydělal. Vždycky jsem to nějak vychytal. Třeba jsem bydlel s klukem, co vařil, tak jsem to měl hned u ruky. Držel jsem se s lidmi, kteří mi vždycky něco dali... (Respondent B)

...V té době jsem hodně chodil na pařby a tam se kupovaly drogy jak žvýkačky v krámkách. Hodně jsem si užíval na papíráčcích, to je LSD. Tráva mi přišla vždycky jak pro chudáky.

Ti, co berou heroin, jsou trosky. A piko je pro ty, co nemaj na koks. Tak jsem ho taky začal brát... (Respondent C)

...Kouřili jsme na záchodech trávu, a prodávali ji mladším děckám... (Respondent D)

Trestná činnost

Podle trestního zákoníku je trestným činem jen takové jednání, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně a které je nebezpečné pro společnost. Musí tedy být najednou splněny dvě podmínky. Ta první podmínka je formální a říká, že jen takové jednání, které je zákonem označeno za trestný čin, může být trestným činem. V této kategorii se chci zaměřit na trestnou činnost, za kterou byli všichni respondenti odsouzeni k výkonu trestu odnětí svobody.

Respondent A si trestnou činností vydělával na živobytí a na svou drogovou závislost. I když si našel zaměstnání, nedokázal se ze začarovaného kruhu kriminálního jednání dostat ven a pokračoval v ní až do zatčení a následného odsouzení k výkonu trestu odnětí svobody. Respondent B opakoval stále stejnou trestnou činnost a neodradili ho ani alternativní tresty, které mu byli soudem uděleny, dokonce ani podmíněný trest. U respondenta C se jednalo o trestnou činnost, která byla spíše doplňkovým příjmem. Díky své inteligenci byl většinou „mozkem“ celé akce. Výroba a distribuce drog se pro respondenta D stala jeho zaměstnáním.

...Jenže potřeboval jsem love a makat se mi zrovna nechtělo. Tak jsem začal krást. Zjistil jsem, že jsem v tom fakt dobrej. Kradl jsem na zakázku. Někdo chtěl nějakou kosmetiku, nebo nějaký věci do kuchyně, tak jsem to prostě ukradl. A najednou jsem měl prachy... Víc a víc jsem kradl, ani ne kvůli tomu abych měla na perník, jako to taky, že jo, ale mě to taky bavilo. Byl jsem v tom dobrej a bavilo mě to. (Respondent A)

U Respondenta A se z trestné činnosti stává zábava. V krádežích nachází nejen možnost obživy, ale i zalíbení a činnost, ve které vyniká. Právě pocit, že je v něčem vyniká, přesto že se jedná o trestnou činnost, zmiňuje ve svém příběhu hned několikrát. Naproti tomu respondent B ve své trestné činnosti shledává pouze adrenalin a lásku k řízení automobilu.

...Já jsem vlastně kromě toho ježdění bez řidičáku předtím nic neudělal. Jo, sem tam jsem něco ukradl, ale ne že bych musel, ale že to byla třeba sranda, ale nikdy mě nechytli... (Respondent B)

První trestný čin, kterého se respondent C dopustil, si vyžadoval promýšlení. Z toho důvodu zvažoval následky, které mohou následovat.

...Jednou přišel kamarád, že ví o jedné firmě, kde budou mít přes víkend dost peněz. Měli jsme jít 4, jeden z nás byl hlídač v té firmě, byl to jeho nápad, měl ode všeho kódy a věděl prostě, kde co najdeme. Tehdy jsem se bál do toho jít, pochop, když máš před sebou první kšeft, tak se bojíš, protože víš, jaký to má následky. Jenže když ti to pak vyjde a oni tě nechytanou, tak se příště bojíš míň a pak se prostě bát přestaneš, jenže jak se přestaneš bát, tak tě většinou chytanou, protože začneš dělat chyby...

Respondent D se živil prodejem drog. Začínal s prodejem marihuany, tanečních drog až následoval prodej pervitinu, který dokonce sám vyráběl. Sám ovšem pervitin nikdy užívat nezačal. Na jedné straně opovrhuje uživateli pervitinu, na straně druhé ho výroba a distribuce pervitinu živí.

...Hned po škole jsem se odstěhoval do vlastního, bydlel jsem s tím Markem, vydělávali jsme si prodáváním trávy.... Jenže Marek pak dotáhl papírky, éčko a podobný hnusy. Moc se mi do toho nechtělo, ale znamenalo to prachy navíc.... Stačilo jít na diskotéku a u záchodků si odchyťávat různé lidi. Za jeden večer jsme si vydělali třeba 5 tisíc... Když mi bylo 22, kšefty se začaly rozjíždět ve větším. Už sis nevystačil s trávou a papírama, pokud jsi chtěl něco vydělat. Tak jsem se naučil vařit perník. Není to moc těžký, učil mě to jeden kluk z Ostravy. Rychle se to rozkřiklo a začali u nás vyzvánět smažky...

Respondent A byl několikrát chycen pro trestnou činnost a byl mu udělen podmíněčný trest ve výši 2 let. Po čase si našel zaměstnání, splácel dluhy a jeho rodina si myslela, že žije zcela normálně. Tento život vedl pouze „na oko“, výplatu většinou prohrál ve výherních automatech, jeho závislost na drogách se zhoršovala. Neschopnost žít normálním životem svaluje na ostatní uživatele drog, kteří tvořili okruh jeho přátel.

...Pomalu odcházeli do basy všichni moji kamarádi. A já nevěděl, že na mě to taky čeká. Nebo jsem na to asi ani nemyslel. Párkrát mě chytli, když jsem kradl v obchodě. Většinou, když mě chytli, tak to šlo k soudu, tam jsem nepřišel, za to se mi skládaly pokuty a taky jsem dostal podmínku, na dva roky... Pak jsem si našel práci...máma si myslela, že žiju normálně. Ale já třeba dostal výplatu a celou ji hned naházela do automatu. Takže jsem si makal, ale kradl dál. Věčně u nás doma vyzedávaly smažky, to se ani nedalo žít normálně...

U respondenta B se opakovala tatáž trestná činnost až do jeho zatčení.

...Tak mě zavřeli mě za jízdu bez řidičáku, čtyřikrát mě chytli. Právě mě chytli poprvé, dali mi 80 hodin prospěšných prací, pak mě chytli podruhé, dali 150 hodin prospěšných prací, pak než mě chytli potřetí, tak mi přišlo ze soudu, že mi strhávají 150 hodin prospěšných prací, ale dávají mi 7 měsíců podmínku, ne já jsem vůbec nevěděl, co to je ta podmínka nebo tak víš co...Pak mě chytli počtvrté, ne pak mě chytli potřetí a to jsem tu podmínku porušil, jakože tu sedmiměsíční a pak mě chytli počtvrté, to mi dali trest 5 měsíců...

U respondenta C a D se postupně trestné jednání rozvíjelo, oba respondenti byli zaměřeni na určitý typ trestné činnosti, který pro ně byl obživou a součástí jejich životního stylu.

...Nějak jsem rok žil normálně. Makal jsem u fotra, pařil s klukama, sem tam jsem bral koks, ale nebyl jsem závislej. Sem tam jsem klukům pomohl s nějakým kšeftem. Většinou jsem byl ten, kdo jim vymyslel plán... a jenom jsem shrábl provizi... Jenže pak přišel D... s kšeftem pro nějakého chlapa. Od začátku se mi to nelíbilo... Měli tam být náhradní díly na auta za milion a půl... Přecvakli jsme zámek, dostali jsme se do haly a začali jsme tahat ty díly do auta... (Respondent C)

... Proto jsem nikdy nebral. Kouřil jsem trávu, občas jsem dal papírek na akci, ale nikdy jsem si ani jednou nešňupl. Nevím, kolik je vaříčů, co nikdy nezkusili své zboží. Vlastně jsem prodával naslepo. Policajti ale nebyli blbí, znali nás. Myslím nás dealery, vaříče a i ty smažky. Asi se na mě chystali už dlouho... (Respondent D)

Výkon trestu odnětí svobody

Tři respondenti hodnotí výkon trestu jako zvládnutelný, pokud si přijmete „odsedět“ svůj trest, do ničeho se nepletete. Jeden z respondentů měl zpočátku problémy se pobytem ve věznici přizpůsobit, což mu způsobilo značné problémy ze strany ostatních vězňů. Respondentovi B se týden před jeho nástupem do výkonu trestu narodil syn, z tohoto důvodu byl pro něj trest více stresující. Také očekával, že je ve věznicích zcela běžné zneužívání a fyzické týrání.

Zajímavostí jsem shledala, že všichni čtyři respondenti se shodli na tom, že nejlépe se dá výkon trestu zvládnout, pokud zapadnete mezi ostatní vězně. Všem se to nakonec podařilo, přestože ze svého života mimo věznici byli zvyklí vyčnít, právě svým kriminálním jednáním.

... Ty musíš si tam přijít odsedět svoje, nesmíš se jim tam moc plést, do čeho ti je h***... Tam jsi v jiném světě... Já fakt hodně vydržím, takže i díky tomu jsem se tam nesesypal. Tam je to skoro furt stejný a chybí ti prostě ten kontakt, takovej ten běžnej, že jdeš třeba do krámu a koupíš si rohlíky. Nemáš na vybranou, jsi tam a co máš dělat? Můžeš si jít hodit, ale já takovej nejsem. Prostě to musíš zvládnout. Vidíš furt ty samí lidi, musíš to tam s nima vydržet, já mám takovou povahu, že já vyjdu s každým. Neměl jsem s nikým problém... Ale měl jsem tam i slabý chvíly, to si tam musíš zažít a zažiješ. Prostě mrskáš, tak se tam tomu říká, když moc myslíš na rodinu a na ty, co máš venku a sám sebe mrskáš... (Respondent A)

...Já jsem to bral hodně špatně kvůli synovi. Zrovna když jsem šel do kriminálu, tak malý byl asi 3 týdny víc co narozený nebo tak víc jak... Jinak jsem si myslel, že to bude psycho, fakt jsem měl z toho strach, protože v té době jsem měl 50 kilo, ještě jsem to, víc co, jakože fetoval a myslel jsem si, že fakt si mě tak chytanou, snad vy****jí nebo něco... Jako já jsem tam neměl vůbec žádný problém s nikým nebo tak, že bych se tam s někým bil... Myslel jsem si, že to tam bude horší, když jsi nevyčnivala, na nic si nehrála, když sis nepůjčovala tam tabáky od cigánů a tak. Prostě musela sis tam přijít svůj trest, taky nesmělas tam přijít se sklopenýma ramenama, když ti někdo něco řekl, taks mu to musela nějak vrátit nebo něco, ne žes sklopil hlavu a pos**al ses z něho. Oni se na to tam celkem dívají a právě nevím, já si to musím zařukat, já jsem to tam měl celkem oukej... (Respondent B)

...Ze začátku to pro mě bylo hodně těžký...Najednou tě šoupnou na celu se 7 lidma a ty s nima musíš vyjít. Jsi v hnusný díře s lidma, o který by sis v normálním životě neopřel ani kolo...Já jsem ze začátku byl strašnej frajer. Dělal jsem na každého ramena, že na mě si nikdo dovolovat nesmí...Myslel jsem si, že jsem víc než ostatní... Pak jsem na to dojel. Po sprchování si na mě počkali a zmlátili mě...Jel jsem na Pankrác, kde jsem byl 14 dní, protože jsem měl zlomené 3 žebra a lehký otřes mozku. Když mě přivezli zpátky, tak mě přesunuli na jinou celu... (Respondent C)

...Když mě převáželi z vazby do krimu, tak jsem z toho byl dost v psychu. Báal jsem se, co mě tam čeká... Ono samo o sobě bejt zavřenej v baráku, kde je dalších 400 lidí je fakt psycho. A na cele jsi s 8 dalšíma lidma, to jako přilepším, někteří tam byli po 12 lidech na cele...Jako zvládnout se to tam dá, ale musíš se přizpůsobit a jet v zajetejch pravidlech, nevyskakovat si na nikoho a tak no. Jako je tam spousta lidí, co se snažili vzpírat, ale to ti

h*vno pomůže. Ještě si to tam zhoršuješ. Odsedět si to musíš, tak proč si to komplikovat... (Respondent D)

Respondent A byl odsouzen ke čtyřem letům odnětí svobody, byl podmíněně propuštěn po dvou letech. Výkon trestu hodnotí jako zvládnutelný, ve věznici to zvládal lépe také díky své houževnaté povaze.

Respondent B byl původně odsouzen k 5 měsícům odnětí svobody, v průběhu trestu mu soud přidělil ještě 7 měsíců, celkově si odpykal 11 a půl měsíce. Jak jsem zmiňovala výše, tak se respondentovi narodil syn týden před jeho nástupem do výkonu trestu, jeho děsivá očekávání, co na něj ve výkonu trestu čeká, se nenaplnila, proto hodnotí výkon trestu také jako zvládnutelný bez větších problémů.

Respondent C naproti tomu hodnotí výkon trestu negativně. Zpočátku měl problémy zapadnout. Tímto svým postojem způsobil, že jej spoluvězni fyzicky napadli. Po tomto incidentu změnil svůj postoj a sžil se s životem ve věznici. Odpykal si ve věznici 4 roky.

Respondent D byl ve svém prvním výkonu trestu odsouzen k 5 letům odnětí svobody, byl však podmíněčně propuštěn po 4 letech. Výkon trestu vnímá jako jinou realitu od té, která je mimo vězeňské zdi. Momentálně si odpykává svůj druhý výkon trestu, byl odsouzen ke čtyřem letům odnětí svobody.

Co se týče **postoje** jednotlivých respondentů k výkonu trestu odnětí svobody, tak shodují, že výkon trestu sám o sobě nápravný není. Vzhledem k tomu, že jsou odříznutí od společnosti a jejich život je řízen daným řádem, nejsou schopni se napravit natolik, aby je znovu-získaná svoboda nevrátila zpět na začátek. Dle jejich názoru jedinou motivací pro změnu je nechť návratu zpět do vězení.

...Je to v tobě. Buď to přijmeš a snažíš se změnit, vezmeš to jako druhou šanci, nebo to bereš tak, že si tam neprávem a ten trest si protrpíš a veze se to s tebou dál...protože tam je takový měřítko. Do 6 let máš ještě nějakou šanci se vrátit zpátky do společnosti, pak už je to horší a nad 10 let už prostě nemáš šanci. Ti lidi už vlastně nic jinýho neznají... (Respondent A)

...Kriminál mi dal nějakou stopku, ale já si to srovnal sám v sobě, že už to nechci... (Respondent B)

...On tě ani napravit nemůže. Vždyť tě šoupnou do úplně jinýho světa. Někam, kde jsou jasně daný pravidla. Stejný podmínky pro každýho... Nemusíš o ničem moc přemýšlet, rozhodovat se mezi dobrým a špatným, jak to v životě prostě máš.... Proto když vylezeš ven, kde se o tebe nikdo nestará a nikdo ti neříká, co máš dělat, tak děláš to, co umíš a to je většinou to, co tě do kriminálu dostalo...(Respondent C)

...Pokud se někdo napraví, když ho pustí z krimu, tak proto, že už se tam nechceš vrátit. Chce to fakt pevnou vůli, protože jsou ty chvílky, kdy máš k*revskou chuť se na vys*at... A někdy si můžeš myslet, bůhví jak nejseš silnej, ale když stojíš sám proti všemu, tak to vzdáš. V krimu si můžeš klidně říkat, co všechno budeš dělat a jak budeš v pohodě, ale když vylezeš ven a narazíš na tu realitu a zjistíš, v jak zas*ané situac seš, tak teprve pak si můžeš dělat nějaký plány...(Respondent D)

Životní situace po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

V této kategorii bych se chtěla zaměřit na plány respondentů po propuštění, na překážky, které se vyskytly v jejich cestě za úspěšnou resocializací a případná recidiva v trestné činnosti.

...Věděl jsem, že k tomu, jak jsem žil, se vrátit nechci. Že chci zpátky do práce a najít si fajn ženskou a žít normálně. (Respondent A)

...Nad tím jsem tam přemýšlel, že se tam nechci vrátit. Spíš já jsem se fakt bál, že se tam vrátím znovu, protože jsem jezdil bez toho řidičáku a byl jsem do toho strašně zamilovaný, tak jakože jsem se bál v tom kriminále, že se vrátím, začnu zase jezdit bez řidičáku a vrátím se tam...(Respondent B)

...Víš, v base jsem přemýšlel nad tím, jak bych chtěl, aby můj život vypadal. Můj problém byl, že jsem pořád chtěl žít na vysoké noze... (Respondent C)

...Říkal jsem si, že bych mohl dohlédnout na máti, aby se pořádně léčila a přestala chlastat. Přemýšlel jsem, kde si budu shánět práci a kde budu bydlet, až mě pustí. Chápeš, já nikoho neměl, nevěděl jsem, kam půjdu...(Respondent D)

Všichni respondenti se **po propuštění ocitli v nepříznivé situaci**, stejně jako každý propuštěný vězeň. Tuto situaci se snaží zvládnout podle všech svých dostupných možností. Ovšem ne všichni mají dostatečnou vůli a motivaci. Zvláště po nově nabyté svobodě.

...Máma si mě vzala k sobě, za to jsem jí fakt vděčnej. Nevím, jak by se mi to celý povedlo, kdybych neměl kde bydlet...Nejdřív jsem nechtěl nikam chodit a byl jsem zavřenej doma. Báł jsem se jít zpátky mezi ty lidi, že zas vletím na drogy a poveze se to celý znova. Pak jsem šel prostě ven na pivo a zase být venku mezi lidma, moct jít kam chci, no prostě ten pocit se nedá popsát. Párkrát jsem ulítl na piku, ale co mě pustili, tak jsem nic neukrad a nic podobnýho. Ale už jsem čistej přes 3 roky a vím, že tahle jízda je už zamnou... (Respondent A)

...Normálně mě pustili, začal jsem fetovat, jezdil jsem bez řidičáku a třeba se mi stalo, že jsem jel po silnici a teďka policajti tam stáli a stopovali, úplně zástava srdce, protože bych šel v tu dobu hned. Tohle se mi stalo tak dvakrát, ani jednou mě nechytli, ale od té doby jsem se na to vys**l na to ježdění bez řidičáku... (Respondent B)

...Našel jsem ji skvělou ženskou, takovou na úrovni, na nic si nehrála a po dlouhý době jsem byl spokojenej. Makal jsem od nevidím do nevidím, abych měl to, co jsem chtěl. Všechno to šlo hodně pomalu. Jenže pak jsme se s tou holkou rozešli... Chápeš, já měl plány a teď byly pryč. Začal jsem hodně chlastat... (Respondent C)

...Takže mě pustili, já byl bez peněz, neměl jsem kde bydlet a vlastně nic. Hned jak jsem vylezl, tak jsem v obchodě ukradl čokoládové tyčinky, protože jsem měl hlad a jel jsem do Zlína stopem... Tak jsem přespával u různých lidí, kterým jsem dřív prodával. Každý den jsem chodil a hledal práci. Jenže něco jsem jíst musel a dostával jsem měsíčně nějaké dva litry, to jsem vesměs projedl. Jeden měsíc jsem vzal všechny ty prachy a propil je v hospodě. Prostě na žal. Nevěděl jsem, jak se z toho celýho vymotat. Byl jsem prostě v situaci, kdy jsem měl vyžít z nějakých dvou tisíc a kam jsem přišel si hledat práci, tak mě prostě nevzali, protože jsem seděl... (Respondent D)

Kromě respondenta A došlo u všech k **recidivě**. U respondentů C a D to vedlo až k zatčení.

...Já se chtěl vyhrabat zpátky na vrchol. A vzal jsem kšeft, který mi nabídl D... (Respondent C)

...Pak se za mnou stávil kluk, kterému jsem dřív prodával, že má chemku a všechno k tomu, abych udělal perník. A já to udělal. Chápeš, z jedné ty dávky jsem měl tolik, kolik jsem nedostal od socky za celý měsíc... (Respondent D)

Respondent C nakonec udal sebe i své spolupachatele policii poté, co jejich loupež nešla podle plánu. Strávil měsíc ve vazební věznici, odkud ho propustili a byla mu udělen podmíněčný trest ve výši tří let

...Tím jsem je vlastně všechny práskl...Ať mě za to, kdo chce, odsoudí. Pak jsem se sám vzdal těm policajtům a šel jsem hned do Prahy do vazby. Vyslýchali mě skoro každý den asi týden...a oni mě po měsíci z vazby pustili a u soudu jsem dostal 3 roky podmínku... (Respondent C)

Respondenta D donutila k recidivě jeho finanční situace. Matka byla závislá na alkoholu a nestarala se o něj, jinou rodinu neměl, ani příliš mnoho přátel, kteří by mu pomohli. V práci jej odmítali, vzhledem k jeho kriminální minulosti. Vlivem všech těchto faktorů se vrátil k jediné věci, kterou uměl a která mu dokázala zajistit vše, co potřeboval. Nad následky svého jednání neuvažoval.

...Začal jsem zase vařit a celý se rozjelo znova. Byla to otázka času, než mě znovu zatknou, možná mi to nedocházelo, nevím. Tak asi za půl roku mě zase chytli a dostal jsem 4 roky. Takže po roce jsem se sem zase vrátil... (Respondent D)

Všichni respondenti mají společnou **touhu změnit po výkonu trestu svou životní situaci**. Podmínky pro tuto změnu měli všichni zcela rozdílné. Zde můžeme vidět snahy respondentů a překážky, se kterými se někteří vyrovnat dokázali, jiní však nikoliv.

U respondenta A je viditelné krátké opojení z nabyté svobody, kdy opět začal užívat drogy. K trestné činnosti se však nevrátil, čímž se od ostatních respondentů liší. Nastoupil do své bývalé práce, rodina mu dala druhou šanci a jeho motivace se díky těmto příznivým vlivům se zvyšuje jeho motivace k udržení tohoto stavu.

...Takže makám, platím ty obrovský dluhy, který se mi naskládaly za soudy, právníka, pobyt v krimu a exekuce, který jsem měl už předtím. Držím se a chci to takhle udržet. Je mi 32, chci rodinu a být v klidu. Když jsem z kriminálu odcházel, říkal jsem si, že se tam prostě vrátit nechci a toho se furt držím...

Respondent B se po propuštění z výkonu trest opět vrátil ke svému životu před zatčením a odsouzením. Až po čase se sám rozhodl s tímto jednáním přestat a začít žít jinak. Motivací pro něj bylo uvědomění, že se jeho život neubírá žádným směrem a postrádá smysl.

...Začali jsme si povídat a já si říkal, že mám dvacet a mám ho*no, jenom fetuju, z kriminálu, že je to strašné. Jsem se rozbrečel a nějak se mi to poskládalo v té hlavě...

Respondent C si po propuštění z výkonu vazby uvědomil, kam vede tento styl života a rozhodl se svůj postoj změnit. Upustil od snů o luxusním životním stylu a vystudovat vysokou školu. Respondent si zcela uvědomuje, že má před sebou ještě dlouhou cestu, než zcela dosáhne toho, co si vymezil.

...Ted' žiju tak, jak nejlíp umím...Pokud se chceš pohybovat na tenkém ledě, tak se musíš smířit s následkama, který si tě jednoho dne najdou. Takže jsem se rozhodl si udělat tu vysokou, aby ze mě konečně něco bylo... Snažím se, ale vím, že nemám vyhráno...

Respondent D se jako jediný opět vrátil do věznice, kde si odpykává čtyřletý trest odnětí svobody. Jeho matka se začala léčit ze své závislosti na alkoholu a v dopise, který mu do věznice napsala, mu slibuje, že jej brzy navštíví. Avšak respondent zcela ztratil víru, odhodlání a motivaci. Nevěří, že jej matka navštíví, dokonce nevěří ani tomu, že až ho z věznice pustí, tak se do ní opět nevrátí.

...Jsem tu 3 měsíce a asi si tu zase chvilku pobudu. Nikdo za mnou nechodí. Matka mi napsala dopis, že šla na léčení a že za mnou brzo přijede. Moc tomu nevěřím. Já už asi nevěřím ničemu. Ani tomu, že se sem potom znova nevrátím. Nic jinýho neumím, nikoho nemám...

Rodina a sociální vztahy

Tato kategorie je pro dokreslení příběhů respondentů. Právě jejich sociální vazby, ať už rodinné nebo s jejich okolím v některých případech zásadně ovlivnily jejich život.

U Respondenta A je stěžejní vztah s jeho matkou, o které se zmiňuje v průběhu celého svého vyprávění i v době, kdy se s ní nestýkal. Zvláště je jí vděčný, že mu po propuštění z výkonu trestu, nabídla, aby se nastěhoval k ní do domu. O otci se zmiňuje pouze na začátku, o sourozencích téměř vůbec.

...Všechno řešila máti... Tata byl takovej podpantoflák a kam jsi ho postavila, tam jsi ho našla. Nic neřešil a o nic se nestaral...

Respondent B se o svých vztazích, ať už rodinných či partnerských, příliš nezmiňuje. Pouze svůj vztah s matkou, která ho podporovala i po propuštění z výkonu trestu. O matce svého syna se nezmiňuje vůbec.

...Jsem jedináček, vyrůstal jsem jenom s máti...každý měsíc za mnou jezdila na návštěvu...

Vztahy respondenta C byli komplikované. O jeho výchovu se starala matka, která však byla příliš benevolentní. Vazby s jeho sestrou jsou zcela zpřetrhané, kvůli fyzické podobnosti s otce jej sestra nenávidí. Otec se vždy věnoval svému podnikání, namísto rodiny. Matku také podváděl. I když se o otci vyjadřuje negativně, tak to byl právě jeho otec, který ho zaměstnal ve své firmě, dokud jej neodsoudili a nenastoupil výkon trestu.

... Máma byla strašně měkká a otec neměl čas... Sestra ho nesnášela, možná proto nesnáší i mě, že jsem mu podobnej...Tak jsem dělal u otce v kanclu, ale dělal jsem mu vlastně služku...

Respondenta D vychovávali jeho prarodiče z toho důvodu, že jeho matka byla závislá na alkoholu a otec zemřel. Respondent měl úctu ke svému dědečkovi, právě jeho smrt velmi ovlivnila další jednání respondenta.

...Vychovávala mě babina s dědou. Otec umřel, když mi byly 2 roky, měl nějakou srdeční vadu, ale já myslím, že prostě radši umřel, než aby se musel dívat, jak matka pořád chlastá... Děda se snažil na mě být přísněj, aby ze mě byl slušnej chlap, za kterého by se nemusel stydět...Jsem rád, že se nedožil toho, že mě zavřeli...

Respondenta A také ovlivnily partnerské vztahy. Právě kvůli jedné ze svých partnerek začal užívat drogy.

...V té době jsem taky poprvý zkusil perník. Přitáhla to moje holka od někoho na akci, a že to spolu zkusíme... Pak jsem si našel holku, která vařila... Vztah to byl šílenej, ale to jsou na drogách všechny...

Partnerský vztah ovlivnil i respondenta C, který se po rozchodu s přítelkyní vrátil k trestné činnosti.

...Jenže pak jsme se s tou holkou rozešli...Fakt mě to zlomilo a najednou jsem neměl na čem stavět. Chápeš, já měl plány a teď byly pryč. Začal jsem hodně chlastat. Jenže teď jsem neměl důvod brát v práci přesčas a dělat víkendy. Tak jsem chlastal, chodil pořád do práce pozdě. Pak jsem začal zase fetovat...

Po propuštění z výkonu trestu se respondent D ocitl v těžké životní situaci, babička už byla také po smrti, matka byla stále závislá na alkoholu a jeho jediný přítel si právě odpykával trest odnětí svobody. Právě absence jakýchkoliv vztahů zapříčinila, že respondent nebyl schopen zvládnout tuto situaci a dostat se z kruhu kriminálního chování.

...Nevěděl jsem, jak se z toho celého vymotat...

7 VÝSLEDKY PŘÍPADOVÉ STUDIE

Metodu případové studie, konkrétně formu kazuistik, jsem zvolila z důvodu hlubšího uvedení a pochopení životních příběhů mých respondentů.

Respondent A: Kazuistika

Respondent A se narodil v roce 1981, má 3 sourozence – 3 bratry, vyrůstal v úplné rodině. Jeho rodiče se rozvedli, když by na střední škole. Jeho matka se znovu vdala a se svým druhým manželem má syna, třetího bratra respondenta.

Škola byla pro respondenta od počátku nezajímavá, více ho zajímal jeho nový kolektiv. Tím byl také do jisté míry ovlivněn. Na střední škole začal kouřit cigarety, později také marihuanu. Jeho první přestupek bylo sprejování. Za tyto přestupky musela jeho matka platit nemalé pokuty a často respondenta přivázeli domů policisté. Po dvou letech jej ze školy vyhodili. Matka mu dala ultimátum, že musí jít pracovat, nebo jej vyhodí z domu. Respondent na toto ultimátum nereagoval, matka jej dodržela.

Když se respondent ocitl na ulici, uvědomil si, že nemá kde bydlet a nemá finanční prostředky na své živobytí. Neměl zájem najít si zaměstnání, z toho důvodu začal s krádežmi. Následoval zjištění, že krádeže jsou snadná cesta k získání peněz. Respondent našel v této trestné činnosti zábavu a činnost, ve které vyniká.

Začal užívat pervitin, zcela přerušil styky s rodinou a nadále se jeho život zhoršoval. Zhoršovala se závislost na pervitinu, což se na respondentovi projevovalo i fyzicky. Přesto, že si našel legální zaměstnání, nebyl schopen s trestnou činností přestat. Naopak ke své závislosti na omamných látkách přidal ještě zálibu ve výherních automatech.

Nakonec byl předvolán k nástupu do vazby a odsouzen ke čtyřem měsícům odnětí svobody. Svůj trest nenastoupil, z toho důvodu a následných dalších zjištěných krádeží mu byl trest navýšen na 48 měsíců.

Výkon trestu hodnotí více méně pozitivně. Zpočátku, když mu byl trest navýšen, představa strávení 48 měsíců ve věznici, byla velmi stresující. Zmiňuje absenci kontaktu s jinými lidmi, než s těmi ve věznici. Přesto je toho názoru, že je trest zvládnutelný, pokud si to sami nekomplikujete. Zvláště myšlenky na život venku shledává jako velmi psychicky zatěžující.

Už ve věznici si plánoval, že se k životu, který vedl před nástupem trestu, nikdy nevrátí. Tento svůj plán dodržel. I když se u něj po propuštění dostavilo opojení ze svobody, krátký návrat k užívání drog, tak trestnou činnost po svém propuštění nezopakoval.

Nápravný účinek výkonu trestu shledává jako slabý. Přiznává, že mu výkon trestu pomohl tím, že jej vytrhl z jeho okolí. Ve věznici se také zbavil závislosti na drogách, byť se k nim na krátkou dobu po propuštění vrátil. Právě vytrhnutí ze zajetých kolejí kriminální činnosti mu pomohla získat odstup a rozhodnout se, jakým směrem se bude jeho život nadále ubírat.

Obnovil rodinné vazby, nastoupil zpět do předchozího zaměstnání. Je vděčný své rodině, svým zaměstnavatelům za podporu a novou šanci.

Právě podpora okolí respondentovi zvyšuje motivaci na udržení a zlepšování stávajícího stavu jeho života.

Respondent B: Kazuistika

Respondentovi B je 23 let. Odmalička žije jen s matkou, o otci se vůbec nezmiňuje a je jedináček.

Jeho vztah ke škole je velmi apatický. Sám o sobě tvrdí, že není správný studijní typ a ve škole neviděl svou budoucnost.

Drogy začal užívat v patnácti letech. Z počátku šlo o kouření marihuany, časem začal užívat pervitin. Dle svých slov ho nikdy netrápily myšlenky, kde vezme peníze na drogu, jelikož se vždy stýkal s lidmi, kteří mu drogu obstarali. Například jeho spolubydlící byl vaříč pervitinu. Z tohoto důvodu neměl ani potřebu krást.

Jeho hlavní a jedinou trestnou činností byla opakovaná jízda bez řidičského průkazu. Nejdříve mu byly přiděleny veřejně prospěšné práce, po několikáté jízdě bez řidičského průkazu, kdy byl chycen policií, dostal sedmiměsíční podmíněný trest. Respondent nebyl informován, co tento podmíněný trest obnáší, proto jízdu bez řidičského průkazu opakoval. Opět byl zadržen policií a následně dosouzen k 5 měsícům trestu odnětí svobody. Během výkonu trestu odnětí svobody, mu soud udělil dalších 7 měsíců nepodmíněně. Celkem si ve vězení odpykal 11,5 měsíce.

Týden před nástupem do vězení se respondentovi narodil syn. Také měl obavy, co na něj ve vězení čeká. Z těchto důvodů pro něj byl nástup do věznice velmi stresující. Očekával,

že ve vězení bude docházet ke zneužívání a fyzickému týrání. K ničemu takovému však nedošlo a nepozoroval nic takového ani u jiných spoluvězňů. Zmiňuje hlavní pravidla, které mezi vězni panuje, aby neměli mezi sebou problémy, a to nevyčínat a nepůjčovat si od ostatních vězňů. Po pěti měsících byl respondent přeložen na přísnější oddělení, i přesto že se žádného kázeňského přestupku ve věznici nedopustil. Připisuje to přeplněnosti věznic.

Jeho jediná myšlenka, kterou ve vězení měl o životě „venku“, byla ta, aby se nevrátil zpět. Neustále zmiňuje lásku k řízení, bohužel má od soudu zákaz řízení na 7 let, což mu zabraňuje legálně řídit automobil. Nepopírá ani adrenalin z jízdy bez řidičského průkazu. Po propuštění z výkonu trestu začal opět užívat omamné látky, konkrétně pervitin. Stejně tak u něj došlo k recidivě trestného činu, tedy jízdy bez řidičského oprávnění.

Po několika situacích, kdy byl respondent málem zadržen policií se rozhodl s tímto svým jednáním skončit, právě ze strachu z návrtu do věznice. S užívání drog skončil po rozhovoru se svou matkou, kdy si uvědomil následky svého jednání a také to, že se jeho život ubírá špatným směrem.

Trest odnětí svobody nevnímá příliš jako nápravný, spíše v něm vidí určitý mantinel, který mu tento trest poskytl. Avšak rozhodnutí o ukončení trestné činnosti a návykových látek přišlo později po propuštění z výkonu trestu, až si respondent uvědomil, že tento životní styl nikam nesměruje. Ba naopak, směřuje zpět do věznice.

Nyní si respondent u soudu zažádal o udělení souhlasu k vykonání řidičského průkazu, aby se mohl stát řidičem z povolání.

Respondent C: Kazuistika

Respondent C se narodil v Olomouci v roce 1983. Když mu byly 4 roky, tak se s rodiči a mladší sestrou přestěhoval do Zlína, kde žije dodnes. Jeho matka pracuje jako prodavačka v menším obchodě s potravinami, otec má vlastní firmu.

Říká o sobě, že byl od malička „grázlík“. Jeho matka na něj byla příliš měkká a otec neměl čas. Zmiňuje také, že otec matku podváděl. O sestře téměř nemluví, pouze řekl, že ho nenávidí, protože se podobá otci, kterého také nenáviděla a že on sám neví o své sestře momentálně skoro nic.

Jeho vztah ke škole byl spíše negativní. Dle jeho slov ho nikdy nebavila, jen jeho matka chtěla, aby vystudoval kvůli většímu úspěchu v budoucnosti. Celé jeho studium se s ním

vlekly jeho kázeňské problémy. Zhoršené známky z chování byly zcela běžné. V sedmnácti letech dostal dokonce záznam za to, že ho policie chytila pod vlivem alkoholu. Svě kázeňské prohřešky vnímá jak dětské vtípky.

Zmiňuje časté návštěvy různých klubů a diskoték a s tím spojuje konzumaci drog, zvláště těch tanečních. V této části poprvé zmiňuje své styky s vyšší vrstvou společnosti. Aby se jim vyrovnal, musel pracovat u svého otce ve firmě.

Právě snaha vyrovnat se svým zámožnějším přátelům ho přiklonila k přijetí nabídky jeho kamaráda, že společně s dalšími dvěma vykradou trezor ve firmě, kde jeden z nich dělal hlídače. Krátce po vloupání byl zatčen a odsouzen k 6 letům nepodmíněného trestu odnětí svobody. Zde vyjadřuje respondent lítost, jelikož i po propuštění se jeho kamarád nedokázal reintegrovat a žije jako bezdomovec. Respondent na tom cítí svou vinu. Peníze z krádeže si rozdělili, zaplatil své matce víkend v lázních a zbytek by se dalo říct „prožil“.

Následný rok žil podle jeho slov zcela normální život. Mluví o konzumaci kokainu, ale popírá závislost. Zmiňuje trestnou činnost, avšak většinou byl on ten, který vymyslel plán, jak vloupání provést a „akce“ se už nezúčastnil a dostal pouze provizi.

Následuje loupež na objednávku. Jistý muž si objednal celou jejich „partu“, aby vykradli sklad jeho bývalého společníka. Ve skladu měli být náhradní díly na auta. Krádež se jim povedla a ukradené díly schovali v garáži respondentovi matky. Krátce na to si pro něj přišli do práce policisté. Muž, který si je najal, je i udal. Jeho spolupachatelé nevydrželi nátlak při výslechu a ke všemu se přiznali. Respondent byl dosouzen k 6 letům odnětí svobody, ostatní k 5 letům díky tomu, že se přiznali. Svůj trest si odpykával ve věznici v Opavě, a to po dobu 4 let.

Po dobu jeho pobytu ve věznici se jeho rodiče rozváděli a jeho matka byla ve finanční nouzi. Z tohoto důvodu jí respondent na jedné návštěvě sdělil, kde má uložené peníze z poslední krádeže. Jako pozitivní na vězení shledává to, že je ve věznici pevný řád a stejná pravidla pro každého. Měl plány, že po propuštění z VTOS si chce založit rodinu a pracovat. Svůj problém vidí v tom, že stále snil o luxusu a životě na „vysoké noze“.

Našel si přítelkyni a tvrdě pracoval. Brzy však zjistil, že na luxusní život si nevydělá tak rychle, jak by si představoval. Přítelkyně se s ním rozešla a jemu se tím zhroutili plány. Začal ve velké míře pít alkohol a také začal užívat pervitin.

Z finančních důvodů se rozhodl přijmout další vloupání, které mu nabídl jeho kamarád. Opět měl být tím, kdo celý plán vymyslí. Tentokrát jim ovšem plán nevyšel a jeden z jeho přátel postřelil hlídače. Respondent z místa činu utekl a zavolal policii. Sám se potom vzdal. Byl připravený na to, že půjde opět do vězení. Strávil měsíc ve vazební věznici, kde ho vyslyšeli. Po měsíci ho propustili a dostal tříletý podmíněný trest. Podle svých slov byl velmi zaskočený, vzhledem k tomu, že nepřihlíželi k faktu, že má za sebou trest odnětí svobody a došlo u něj k recidivě.

Po tomto propuštění se vrátil zpět do Zlína, rozhodl se jít na vysokou školu a momentálně pracuje ve skladu místního autoservisu. Respondentův postoj k trestu je spíše negativní. Nevnímá trest jako nápravný. Sám říká, že ani nápravný být nemůže, jelikož ve vězení panují jasná pravidla a nemusí se rozhodovat mezi dobrým či špatným, jelikož za něj rozhodují jiní.

Hlavním problémem tohoto respondenta byl fakt, že vždy toužil po nadstandardní životní úrovni a neměl dostatek trpělivosti k vypracování se. Svůj podíl viny mají jistě také drogy, které mu odbourávaly zábrany a samozřejmě i slabý vzor v otci a slabá výchova matky. Ujasnění si cílů do budoucna a uvědomění si skutečnosti, že musí na svém životě zapracovat, ho vede správným směrem.

Respondent D: Kazuistika

Respondentovi D je 29 let a narodil se ve Zlíně. Když mu byly 2 roky, jeho otec zemřel na srdeční vadu, jeho matka je alkoholička, kterou byla již před smrtí otce. Z tohoto důvodu byl po otcově smrti svěřen do péče svých prarodičů. Bydlel s nimi i matkou, o kterou se jeho prarodiče starali. Jeho dědeček se na něj snažil být přísný, aby z něj vychoval slušného člověka.

Zpočátku měl ke škole velmi kladný vztah. To se změnilo až s příchodem na střední školu. Když byl respondent ve 3. ročníku jeho dědeček zemřel, což pro něj byla velká rána, zvláště ztráta vzoru a autority. Jeho babička měla starosti s péčí o závislou matku, proto svého vnuka příliš nevnímala. Tehdy se nechal respondent strhnout svými vrstevníky, kteří měli kázeňské problémy. Ty začal mít časem i respondent. Už na střední škole začal kouřit marihuanu a prodávat ji mladším spolužákům.

Po střední škole se odstěhoval od rodiny a začala rozvíjet svou kriminální kariéru. Zpočátku prodával marihuanu a taneční drogy, jako LSD a MDMA. V této době také zemřela jeho babička. Později přešel k výrobě a distribuci pervitinu. Sám neužívá pervitin, nejspíše zejména tomu, že vidí, jak skončili jeho uživatelé a jako distributor a výrobce má největší zpětnou vazbu. Opovrhuje uživateli drog, i přesto že ho právě tito uživatelé živí.

Policie ho zatkla právě při jedné z předávek drog. Za výrobu a distribuci drog byl odsouzen k 5 letům odnětí svobody. Byl podmíněčně propuštěn po čtyřech letech.

Výkon trestu hodnotí jinou realitu, kde se každý nově příchozí musí přizpůsobit daným pravidlům a řádu, pokud chce trest prožít bez větších problémů. Zpočátku měl strach, že se mu nepodaří zapadnout mezi ostatní vězně. Ve výkonu trestu nápravu neshledává, zvláště pokud je jedinec odsouzen na delší dobu, pak opojení z nově nabyté svobody zcela předčí plány, které si dělal ve věznici.

Plánoval si, že začne zcela nový život, vezme si na starost svou matku a zařídí jí léčení. Také přemýšlel, jakou si najde práci. Hlavně ho trápila starost, kde bude po propuštění bydlet a kde vezme peníze, než si najde zaměstnání.

Právě toto byly největší překážky v cestě za úspěšnou resocializací. Po propuštění z výkonu trestu se neměl, kde ubytovat a jeho finanční prostředky byly nedostačující. Neměl rodinu, ani přátele, tudíž nemohl od nikoho očekávat jakoukoliv pomoc.

Po čase se vrátil k trestné činnosti, jako úniku před těžkou životní situací. Zatčení a následné odsouzení za páčání trestné činnosti, bylo jen otázkou času.

Momentálně je respondent tři měsíce ve výkonu trestu. Byl odsouzen ke čtyřem letům odnětí svobody, vzhledem k tomu, že u něj došlo k recidivě v trestné činnosti, podmíněčné propuštění je nepravděpodobné.

Respondent zcela ztratil vůli a motivaci ke snaze začlenit se zpět do společnosti a upustit od svého kriminálního jednání. Jsem toho názoru, že možnost jeho resocializace po propuštění je malá.

SHRNUTÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI

Data k empirické části byla sesbírána metodou narativního rozhovoru, konkrétně vyprávění životních příběhů. Sesbíraná data byla analyzována metodou vytváření trsů, díky které jsme sestavili kategorie a subkategorie jevů, vyskytujících se u všech respondentů. V další části praktické části byla použita metoda případové studie, konkrétně kazuistiky jednotlivých životních příběhů.

Hlavním cílem výzkumu bylo zjištění důvodů, které respondenty vedly k ukončení trestného jednání, nebo naopak zapříčinily jeho pokračování. Z celého výzkumu vyplynulo, že nejdůležitějším faktorem úspěšné resocializace je rodina a zaměstnání. Právě podpora ze strany okolí motivovala respondenty k ukončení kriminálního jednání. Chybějící rodinné zázemí a neuplatnění na trhu práce vedlo u jednoho z respondentů k finanční krizi, ke ztrátě motivace k resocializaci a následné recidivě.

Tři z respondentů neměli výraznější problémy s uplatněním na trhu práce, až na jednoho respondenta se všem dostalo podpory rodiny, právě tyto vazby jim pomohli k udržení nekriminálního jednání. I když u tří respondentů došlo k recidivě, pouze u jednoho toto kriminální jednání nadále pokračovalo až k opětovnému nástupu do výkonu trestu.

ZÁVĚR

Kriminalita je jev, který narušuje fungování společnosti. Jedinci, kteří se dopouštějí kriminálního jednání, způsobují újmu obětem svých trestných činů, ať už újmu materiální, fyzickou či psychickou. Při zkoumání kriminality se musíme nejprve zaměřit na příčiny jejího vzniku. Důležité jsou charakterové rysy osobnosti pachatele, jeho sociální prostředí a vlivy užívání omamných látek.

Po spáchání trestného činu by automaticky měl následovat trest. Trest odnětí svobody je v České republice hojně využíván, jako důkaz nám můžou sloužit informace o přeplněnosti věznic. Trest odnětí svobody je ze všech dostupných trestů v ČR nejnákladnější. Přestože v dnešní době zaznamenáváme snahu o větší využívání alternativních trestů, se jejich využívání ani zdánlivě nepřibližuje k využívání trestu odnětí svobody.

Svou výchovnou funkci trest odnětí svobody dlouhodobě nenaplnuje. Vězni jsou vytrženi ze svého přirozeného prostředí a dáni do zařízení s pevným řádem a pravidly, kde mají jasně vymezené své působení a své místo mezi ostatními vězni. Právě z toho důvodu je nápravný účinek výkonu trestu mizivý. Svědčí o tom vysoká míra recidivy v České republice. Odsouzení pachatelé trestných činů nemají možnost se věznicí rozhodnout nad tím, co je správné a co špatné, jelikož jsou tyto rozhodnutí už předem dána za ně. Mají jasně vymezeno, jaká mají práva, povinnosti a co je jim přísně zakázáno. Jistě, někteří vězni pravidla ve věznicí porušují, avšak to, že jiní vězni tato pravidla neporušují, nesvědčí o jejich nápravě. Lidé propuštění z věznice se ocitají v situaci, kterou zcela nejsou připraveni řešit. Pokud nemají dobré sociální zázemí, které jim dá možnost nápravy, pak jsou odkázáni pouze sami na sebe. Byť je jejich touha po navrácení do společnosti sebevětší, ne vždy jsou to schopni. Propuštěný jedinec řeší najednou všemožné existenční problémy. Ani společnost jim není při resocializaci příliš nápomocná. Naše společnost ke těmto delikventům zaujímá spíše negativistický postoj a není ochotná jim v jejich úsilí jakkoliv pomáhat. Společnost má na tyto osoby vysoké požadavky, avšak podpora z jejich strany je mizivá.

V teoretické části bylo mým cílem jasně, avšak komplexně všechny pojmy, které se kriminality dotýkají. Od příčin kriminality, přes trest, který následuje po spáchání trestného činu, až po výkon trestu odnětí svobody a následné propuštění z výkonu trestu, kdy se propuštěný jedinec snaží úspěšně zakončit svou resocializaci, kterou započali zaměstnanci věznice ve spolupráci s odsouzeným, prostřednictvím programů zaházení.

V praktické části jsem uskutečnila kvalitativní výzkum, konkrétně rozbor čtyř životních příběhů mužů, kteří si prošli výkonem trestu odnětí svobody a následného propuštění z něj. Hlavním cílem mého výzkumu bylo zjištění důvodů, které respondenty vedlo k ukončení trestného jednání, nebo naopak zapříčinilo pokračování v něm. Následně byly vytvořeny případové studie jednotlivých respondentů formou kazuistik.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BARTLOVÁ, Sylva. *Sociální patologie*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně, 1998. ISBN 80-7013-259-0.
- [2] BOUŘA, Václav. *Vybraná témata z kriminologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-309-2.
- [3] ČERNÍKOVÁ, Vratislava a Vojtěch SEDLÁČEK. *Základy penologie pro policisty*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2002. ISBN 80-7251-104-1.
- [4] ČERNÍKOVÁ, Vratislava et al. *Sociální ochrana terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-138-0.
- [5] ČÍRTKOVÁ, Ludmila a František ČERVINKA. *Forenzní psychologie*. Praha: Support, 1994. ISBN 80-85858-70-3.
- [6] GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- [7] HANUŠ, Bohuslav. *Primární základy penologie*. Praha: Vysoká škola Jana Amose Komenského, 2005. ISBN 8086723-14-3.
- [8] HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-686-5.
- [9] HENDRYCH, Igor. *Vybrané kapitoly z penologie*. Opava: Slezská Univerzita v Opavě, 2010. ISBN 978-80-7248-574-1.
- [10] HOLCR, Květoň. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-23-3.
- [11] JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.
- [12] LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis CZ s.r.o., 2007. ISBN 978-80-86920-24-5.
- [13] MAŘÁDEK, Vladimír. *Výkladový slovník penologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003. ISBN 80-7042-256-4.
- [14] MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. ISBN 80-247-1262-4.
- [15] NOVOTNÝ, Otto a Josef ZAPLETAL et al. *Kriminologie*. Praha: Aspi Publishing, 2004. ISBN 80-7357-026-2.
- [16] PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS et al. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: AV ČR, 1998. ISBN 80-200-0607-9.

- [17] PMS - Probační a mediační služba České republiky [online]. © 2002-2012 [cit. 2012-04-16]. O PMS. Dostupné z WWW: <<https://www.pmscr.cz/o-pms/>>.
- [18] PMS - Probační a mediační služba České republiky [online]. © 2002-2012 [cit. 2012-04-16]. PAROLE - dohled nad podmíněně propuštěnými. Dostupné z WWW: <<https://www.pmscr.cz/parole-dohled-nad-podminene-propustenymi/>>.
- [19] SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie I., II., III. díl.* Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-203-6.
- [20] SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie.* Liberec: 2007. ISBN 978-80-7372-287-6.
- [21] ŠEĐOVÁ, Klára a Roman ŠVAŘÍČEK. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách.* Praha: Portál, 2007. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
- [22] ŠTĚRBA, Vladislav. *Penologie.* 2. vydání. Praha 9: ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2009. ISBN 978-80-86795-74-4.
- [23] TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana a Petr ZEMAN. *Kriminální kariéra pachatelů drogové kriminality,* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. ISBN 978-80-7338-101-1.
- [24] VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese.* Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-4.
- [25] *Vězeňská služba České republiky* [online]. © 2012 [cit. 2012-04-05]. Výkon trestu odnětí svobody. Dostupné z WWW: <<http://www.vscr.cz/veznice-pankrac-26/o-nas-1615/vykon-vezenstvi-652/vykon-trestu-odneti-svobody-5746>>.
- [26] VYKOPALOVÁ, Hana. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. ISBN 80-2440-337-4.
- [27] ZAPLETAL, Josef at. al. *Aktuální problémy kriminologie.* Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. ISBN 978-80-7251-316-1.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

VTOS Výkon trestu odnětí svobody.

VS ČR Vězeňská služba České republiky.

PMS ČR Probační a mediační služba České republiky.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I: Životní příběhy jednotlivých respondentů

Životní příběh respondenta A

Tak jak mám začít, narodil jsem se v roce 1981 a dětství jsem měl celkem klidný. Měl jsem dva bráchy, takže to s náma mamka nikdy neměla zrovna lehký. Tata byl takovej podpantoflák a kam jsi ho postavila, tam jsi ho našla. Nic neřešil a o nic se nestaral. Všechno řešila máti. Já začal pořádně dělat problémy, až když jsem šel na učňák. Seznámil jsem se s novýma lidma a škola byla to poslední, co mě zajímalo. Začal jsem kouřit a pak jsem zkusil i trávu. A tím to asi celý začalo. Taky jsme začali s klukama sprejovat. Tehdy mě taky poprvý domů přivezli policajti. Chytli nás, když jsme sprejovali podchod. Snažili jsme se jim utéct, ale měli jsme to marný, další dva na nás čekali pár metrů za východem z toho podchodu. Myslel jsem si, že nám prostě vynadaj, budou vyhrožovat, že když nás chytanou příště bude peklo, ale oni nás prostě naházeli do auta a jednoho po druhým odvezli domů. To už byli naši rozvedený a máma měla novýho chlapa. On byl v pohodě a mamka byla šťastná, tak mě ani moc neřešila. Protože jsem nechodil moc do školy, tak mě taky v druháku vyrazili. Nějak mě to tehdy dostalo, fakt jsem z toho byl špatnej. Máma ani nebyla moc překvapená. Vždyť mě skoro pořád domů vozili policajti a ona musela platit pokuty za to, že jsem posprejoval zastávku nebo podchod. Nevím, byl jsem blbej. Mám takovou povahu, že když mi někdo říká, že něco musím, tak to schválně neudělám. Prostě na mě nesmíš tlačit, nebo se kousnu a nehneš semnou. Kde jsem to skončil? Jo, máma řekla, že si budu muset najít práci, že se nebudu jenom flákat. Jenže mně se nechtělo. Tak mě vyhodila z domu. Myslím, že mi to tehdy ani nevadilo. Asi jsem si myslel, že mě konečně přestane prudit, ani mě nenapadlo, kde vezmu love. To mi bylo asi 18, nebo 19. Spával jsem po kamarádech, tak různě jak se dalo. Jenže potřeboval jsem love a makat se mi zrovna nechtělo. Tak jsem začal krást. Zjistil jsem, že jsem v tom fakt dobrej. Kradl jsem na zakázku. Někdo chtěl nějakou kosmetiku, nebo nějaký věci do kuchyně, tak jsem to prostě ukradl. A najednou jsem měl prachy. V té době jsem taky poprvý zkusil perník. Přitáhla to moje holka od někoho na akci, a že to spolu zkusíme. Šňupali jsme to nosem a poprvý to byl fakt mazec. Nepotřeboval jsem vůbec spát a myslel jsem, že mi tenhle stav prostě vydrží napořád. Ráno bylo hnusný, tomu se žádná kocovina nevyrovná. Víc a víc jsem kradl, ani ne kvůli tomu abych měla na perník, jako to taky, že jo, ale mě to taky bavilo. Byl jsem v tom dobrej a bavilo mě to. Byl jsem skoro pořád zfetovanej a strašně hubenej. Mámu jsem neviděl třeba půl roku, ona nevěděla, kde mě hledat a já za ní nechodil. Dozvěděl jsem se, že se jí narodilo dítě, další brácha. Potkal jsem je ve městě a parkrát k nim zašel, ale ukradl jsem jim peníze a už nebyli moc nadšení, že jsem chodil, tak jsem chodit přestal.

Pak jsem si našel holku, která vařila, to bylo dobrý, že jsem neřešil, kde piko seženu. Vztah to byl šlilenej, ale to jsou na drogách všechny. Jenže k nám taky pořád někdo chodil a celým panelákem se táhl ten smrad, jako když vaříš perník. Pomalu odcházeli do basy všichni moji kamarádi. A já nevěděl, že na mě to taky čeká. Nebo jsem na to asi ani nemyslel. Párkrát mě chytli, když jsem kradl v obchodě. Jednou jsem ukradl plazmu přímo z obchodu, jak tam maj vystavený ty plazmy a puštěný nějaký film, aby se na to všichni dívali. Tak já to prostě odmontoval, naložil do vozíku a ukradl. To mi přišli, až když už jsem seděl. O tomhle se vykládalo po celým městě, jak jsem si odvez plazmu ve vozíku. Většinou, když mě chytli, tak to šlo k soudu, tam jsem nepřišel, za to se mi skládaly pokuty a taky jsem dostal podmínku, na dva roky. Pak mě máma nějak vyhledala a pozvala mě i s mojí holkou na Vánoce. Brečel jsem jak malý děcko. Jak byl ten můj brácha už velkej. Pak jsem si našel práci. Dělal jsem na stavbách a byl jsem zaměstnaný. Z platu mi strhávaly ty moje dluhy a máma si myslela, že žiju normálně. Ale já třeba dostal výplatu a celou ji hned naházel do automatu. Takže jsem si makal, ale kradl dál. Věčně u nás doma vysedávaly smažky, to se ani nedalo žít normálně. Pak za mnou přišli do práce policajti a dali mi papír, že mám nastoupit do vazby. Papír s datumem nástupu. Prej na 4 měsíce. Tak jsem dal v práci výpověď a všichni mysleli, že v klidu nastoupím, odsedím ty 4 měsíce a bude pohoda. Já už tehdy vypadal fakt strašně, byl jsem hubenej a celkově jsem na tom byl špatně. No jenže nenastoupil jsem. Dál jsem lítal po městě, až mě chytli a odvezli do Brna na vazbu. Tam jsem strávil měsíc a ještě jsem si myslel, jak to všechno v pohodě zvládám. Jenže nakonec se ze 4 měsíců staly 4 roky. Na těch soudech vytáhli všechny věci, který na mě našly, všechno se to na sebe nahromadilo a ještě za to, že jsem nenastoupil hned mi ta soudkyně dala 4 roky, nakonec jsem si po půlce zažádal a pustili mě. Ale když mi řekla, že tam budu 4 roky...tak tehdy mi to došlo, že jsem v pr****. Najednou mě šoupli z vazby normálně do krimu a tam nás bylo 8, prostě neměl jsem ani páru, co teď bude dál. Když si uvědomíš, že v takový díře budeš dalších 50 měsíců, tak jsi úplně v p***.

O: A jak jsi to ve vězení prožíval?

Myslím, že dobře. Ty musíš si tam přijít odsedět svoje, nesmíš se jim tam moc plést, do čeho ti je h***. Hodně jsme hráli karty, cvičil jsem, psal dopisy domů. Tam jsi v jiném světě. Ono mi totiž časem došlo, že mě to zachránilo. Já fakt hodně vydržím, takže i díky tomu jsem se tam nesesypal. Tam je to skoro furt stejný a chybí ti prostě ten kontakt, takovej ten běžnej, že jdeš třeba do krámu a koupíš si rohlíky. Nemáš na vybranou, jsi tam a co máš dělat? Můžeš si jít hodit, ale já takovej nejsem. Prostě to musíš zvládnout. Vidiš furt ty

samí lidi, musíš to tam s nima vydržet, já mám takovou povahu, že já vyjdu s každým. Neměl jsem s nikým problém. Ani s cigánama, já byl u Ostravy a tam je těch cigánů plno a držež spolu. Začneš si s jedním a máš problém se všema. Můžeš si začít s tím největším blbečkem, který má 40 kilo, ale najednou máš problém se všema, protože to je jejich brácha a ty sis na něho dovoloval. On jim třeba ten cigoš dělá koninu. Normálně to tam takto funguje, že to někdo dělá. Ale tam jsi to dělal víceméně dobrovolně. Tam tě nikdo nedrapl pod krk a ty nám budeš dělat koninu. Koninu znamená, že prostě týpek jim chodí prát, uklízet a takové. Většinou to dělali ti, co z domu nic neměli a potřebovali, aby se tam o ně někdo staral. Byli to takoví ti sociálové, co něměji třeba ani rodinu. Potřebovali kouřit a volat, tak museli dělat tohle. Tam jsi mohla mít za rok dva 5kilové balíky. Mě mamka posílala všechno, od šampónu, zubního kartáčku až po známky a ty karty, díky kterým si tam můžeš zavolat, co používáš v budkách. S tímhle se tam dá dobře kšeftovat. Vykšeftuješ za víc jídla, za kafe, cukr. Když jsem už věděl, jak to tam chodí, tak se tam dalo daleko líp vyjít. V krimu jsem se taky snažil nefetovat, ale není to tak těžký si tam sehnat dávku. Jenže chodíš na moč. Bachaři po sčítačce řeknou 6 jmen a ti jdou na moč, já když jsem si dal něco, tak jsem se pak třepal, aby nevybrali mě, měl jsem fakt štěstí. Ale měl jsem tam i slabý chvílky, to si tam musíš zažít a zažiješ. Prostě mrskáš, tak se tam tomu říká, když moc myslíš na rodinu a na ty, co máš venku a sám sebe mrskáš. Kdyby mě nezavřeli, tak bůhví, kde bych teď byl. Já to vnímal vážně jako trest, kterej sem si zasloužil a kterej mi i pomoh.

O: Plánoval sis ve vězení, co budeš dělat, až tě pustí?

Jasně. Věděl jsem, že k tomu, jak jsem žil, se vrátit nechci. Že chci zpátky do práce a najít si fajn ženskou a žít normálně. Tohle jsem chtěl a za tím jsem si i šel. Choval jsem se v krimu fakt slušně, pracoval jsem a chtěl jsem jít co nejdřív domů, ale to tam chcou všichni, ale ne každý se toho drží, když ho pustí. Dostaneš se zase mezi ty lidi a buď to zvládneš, nebo utečeš, a nebo tě to chytne znova. Já bych řekl, že se mi to povedlo. Máma si mě vzala k sobě, za to jsem jí fakt vděčnej. Nevím, jak by se mi to celý povedlo, kdybych neměl kde bydlet. Rodina mi dala šanci to všechno spravit a za to jsem rád. Nejdřív jsem nechtěl nikam chodit a byl jsem zavřenej doma. Báł jsem se jít zpátky mezi ty lidi, že zas vletím na drogy a poveze se to celý znova. Pak jsem šel prostě ven na pivo a zase být venku mezi lidma, moct jít kam chci, no prostě ten pocit se nedá popsat. Párkrát jsem ulítl na piku, ale co mě pustili, tak jsem nic neukrad a nic podobnýho. Ale už jsem čistej přes 3 roky a vím, že tahle jízda je už zamnou. Zas bych lítal po městě a asi do toho chtě nechtě

spadl zase. Lidem, se kterými jsem se stýkal dřív, jsem se snažil vyhýbat. Není to dobrý se potom stýkat, pak tě vzpomínky tahaj zpátky. Do práce mě taky pak vzali, dokonce mi domluvili rekvalifikaci na úřadě, abych mohl dělat lepší práci. To jsem ani nečekal. Takže makám, platím ty obrovský dluhy, který se mi naskládaly za soudy, právníka, pobyt v krimu a exekuce, který jsem měl už předtím. Držím se a chci to takhle udržet. Je mi 32, chci rodinu a bejt v klidu. Když jsem z kriminálu odcházel, říkal jsem si, že se tam prostě vrátit nechci a toho se furt držím.

O: Myslíš si, že má trest nápravný účinek?

Trest jako takovej ne. Je to v tobě. Buď to přijmeš a snažíš se změnit, vezmeš to jako druhou šanci, nebo to bereš tak, že si tam neprávem a ten trest si protrpíš a veze se to s tebou dál. Chlapi tam mi říkali, jak dlouho to mám, protože tam je takový měřítko. Do 6 let máš ještě nějakou šanci se vrátit zpátky do společnosti, pak už je to horší a nad 10 let už prostě nemáš šanci. Ti lidi už vlastně nic jinýho neznají. Jen život, kdy kradli, dealovali nebo tak a život v base. Tam všechno funguje jinak. Vlastně tam nemusíš nic moc řešit, děláš, co se ti řekne, máš tam svý místo. Vylezeš ven a na co máš navázat? Nic nemáš, nikdo ti nepomůže, na úřadech nemaj zájem ti nějak pomáhat, nikdo na tebe deset let nečeká.

Příloha č.2, životní příběh respondenta B

Respondent B

No, mě je 23, teda skoro 24. Jsem jedináček, vyrůstal jsem jenom s máti. Já jsem od patnácti fetoval, ne hned perník, ale začínalo to trávou a pak to nějak došlo až k perníku. Já jsem nikdy nemusel krást, abych si na to vydělal. Vždycky jsem to nějak vychytal. Třeba jsem bydlel s klukem, co vařil, tak jsem to měl hned u ruky. Držel jsem se s lidma, kteří mi vždycky něco dali. Školu jsem nějak moc neřešil, nikdy mě to nebavilo a neviděl jsem v tom nějakou budoucnost. Nejsem ten správněj typ na školu. Já jsem vlastně kromě toho ježdění bez řidičáku předtím nic neudělal. Jo, sem tam jsem něco ukradl, ale ne že bych musel, ale že to byla třeba sranda, ale nikdy mě nechytli.

K tomu ježdění. Tak mě zavřeli mě za jízdu bez řidičáku, čtyřikrát mě chytli. Právě mě chytli poprvé, dali mi 80 hodin prospěšných prací, pak mě chytli podruhé, dali 150 hodin prospěšných prací, pak než mě chytli potřetí, tak mi přišlo ze soudu, že mi strhávají 150 hodin prospěšných prací, ale dávají mi 7 měsíců podmínku, ne já jsem vůbec nevěděl, co to

je ta podmínka nebo tak víš co. Navíc to byl adrenalin, dělat něco, co se nesmí. Pak mě chytli počtvrté, ne pak mě chytli potřetí a to jsem tu podmínku porušil, jakože tu sedmiměsíční a pak mě chytli počtvrté, to mi dali trest 5 měsíců, a jak jsem byl v kriminále, tak mi přišlo dalších 7 ne. Tak jsem byl celkem 11 a půl měsíce.

O: Jak jsi prožíval ten pobyt ve vězení?

Já jsem to bral hodně špatně kvůli synovi. Zrovna když jsem šel do kriminálu, tak malý byl asi 3 týdny víš co narozený nebo tak víš jak. Jinak jsem si myslel, že to bude psycho, fakt jsem měl z toho strach, protože v té době jsem měl 50 kilo, ještě jsem to, víš co, jakože fetoval a myslel jsem si, že fakt si mě tak chytanou, snad vy****jí nebo něco. Úplně jsem měl z toho strach, měl jsem fakt 50 kilo, vůbec jsem nevěděl co to, ale normálně na té vazbě, oni tě dají první na tu vazbu, a pak mě dali za 14 dní mě dali jako na lágř mezi ostatní vězně a jako myslel jsem si, že to bude horší nebo tak. Jako já jsem tam neměl vůbec žádný problém s nikým nebo tak, že bych se tam s někým bil. Jenom jednou jsem se tam s někým chytl, ale s tím týpkem jsme si celou dobu dávali tabák, byli jsme spolu tam víš co. Myslel jsem si, že to tam bude horší, když jsi nevyčnivala, na nic si nehrála, když sis nepůjčovala tam tabáky od cigánů a tak. Prostě musela sis tam přijít svůj trest, taky nesmělas tam přijít se sklopenýma ramenama, když ti někdo něco řekl, taks mu to musela nějak vrátit nebo něco, ne žes sklopil hlavu a pos**al ses z něho. Oni se na to tam celkem dívají a právě nevím, já si to musím zařukat, já jsem to tam měl celkem oukej, nevím, že mě tam dali na celu mezi celkem v pohodě týpky a v tom kriminálu to prostě šlo tak, že kdyžs nevyčnival, taks byl v pohodě, když sis tam na nic nehrál, nedělal tam ze sebe machra prostě, tak jsi měl v pohodě trest, nikdo si tě nevyšímal. Hlavně sis nesměla půjčovat, protože tam vždycky cigáni naběhnou na tebe, víš co, hned na ty nováčky, prostě se ptát, jestli nechceš půjčit tabák, šampón že ti dají, že jim to nemusíš dávat, že až třeba za 14 dní nebo až budeš mít, ale to dělají tam ti nováčci tu chybu, že oni tam přijdou za něma ti cigáni, jestli nechcou tabák a tak, třeba někdo má jakože z domu nabalené majetky, ale někdo nemá. Já měl všechno z domu, máma mi posílala a každý měsíc za mnou jezdila na návštěvu. A prostě když si od něho vezme od toho cigána ten tabák, ještě ani neví, jak to tam chodí, přijde za ním týpek, jestli nechce půjčit tabák, tak si to od něho vezme. Tak se to prostě dělá v kriminále, že prostě tam si půjčíš tabák, oni ti řeknou, že prostě za 5 dní jim ti vrátíš, jak jim to za 5 dní nevrátíš, jenom o den pozděj, tak ti řeknou, že už chcou 10 tabáků a třeba tam byli normálně týpci, kteří šli sedět na 5 měsíců a z návštěvy v prdeli, museli přenášet ty peníze od rodičů, že si z jednoho tabáku udělali dluh 17 tisíc, víš co. A museli jim

to dát, protože byli s něma jakože bylas se 150 lidma na tom na patře a když ses tam zadlužila a nesplatilas to, tak je jasné, že ti lidi to chtěli a bylas s nima furt, jakože na cele, nebo na tom patře, tak to z tebe vymáhali. Takže prostě největší chyby hned si tam půjčit nebo tak. To já jsem naštěstí měl svoje věci a tak, takže oukej. Já jsem byl na oddělení B1, tam jsi to měla oddělené. Tam když tě dali na ten lágr, jakože kriminál, mě dali na B1, což bylo nástupní oddělení, ale někteří tam byli už třeba 2 roky, seděli na té B1, protože byli v pohodě a pak bylo B2 oddělení, to byl trestňák, tam byli takoví ti horší a pak byli pampelišky, to bylo B3, to byli prostě lidi, co to tam nezvládali, nebo tak. Tam byl týpek, kterého semnou přivezli v eskortě, taky za jízdu bez řidičáku a vůbec si to tam nedával, přestal tam jest, odmítal chodit na snídaně, na obědy, na večere, prostě tam ho dali na tu B3. My jsme tomu říkali pampelišky, že tam jsou takoví ti lidi, co to tam nedávají, takoví mišuge trošku. Z té B1 mě dali po 5 měsících jakože navrch na tu B2, jakože oni se všichni báli vždycky, z té B1 na tu B2, protože tam už to byl celkem masakr, ale já jsem tam šel, jakože navrch a byli tam docela v pohodě lidi. Pak tam přivezli týpka, 30 roků měl, Pletoš se jmenoval, T... P.... Přivezli ho z Pardubic, že tam zbil nějakého frajera, tak ho převezli k nám do kriminálu, oni nám ho dali k nám na celu a najednou jsem zjistil, že úplně v pohodě týpek, začali jsme s ním cvičit, nás tam trénoval, a on tam měl svoje jméno v tom kriminálu, jakože si na něho nikdo nic nedovolil nebo tak a my jsme ho měli na cele, takže pohodička. Fakt stačilo tam nevyčínvat, jako byli tam třeba 30letí chlapi, co dostávali denně do držky od cigánů. Byl třeba sčíták, to sis musela čtyřikrát za den nastoupit a oni tě spočítali, jestli někdo neutekl, tak jak hned skončil sčíták, tak se ti cigáni rozběhli na toho týpka a dobili ho tam. Jako ten frajer si za to mohl víceméně sám, protože jak jsem říkal, tam vyčínal, hrál si na machra, nebo si půjčil, zadlužil se tam. Pokud tam jdeš, odsedět si trest, s nikým si tam neděláš problémy, nepůjčuješ si a nevyčínáš, jedeš si svůj trest, tak nemáš problém. Jako jsou tam lidi, co do tebe jedou, ale když jim to vrátíš, nepo***š se z něho, tak to zkouší na někoho jiného. Tam přijede autobus nováčků a oni to jdou zkoušet tam. Jak jsem se tam bál, že mě vy****jí nebo tak něco, tak to tam vůbec není, já jsem seděl jakože v tom Běčku, to máš A,B,C,D. V Děčku máš vlastně vrahy, v Céčku jsou ti, co kradou a tak, v Běčku jsem byl já a v Áčku tam máš třeba za jízdu bez řidičáku, nevím, proč mě dali na Běčko. Kromě toho ježdění bez řidičáku jsem vlastně předtím nikdy nic neudělal, neměl jsem žádněj záznam. Ale ono je všude plno, tak tě šoupnou tam, kde je místo. Jako tam bylo normální, že si vykrádali skříňky, tam byli takové plechové skříňky, normálně cigáni,

když si šel třeba na oběd, tak vypáčili nějakou skříňku. Já jsem nikdy žádný takový problém neměl.

O: Báł ses, že až tě pustí, tak budeš mít problém si například najít práci?

Tak tohle mě tam vůbec nezajímalo, nad tím jsem tam ani nepřemýšlel. Mě spíš zajímalo, abych se tam nevrátil znovu. Nad tím jsem tam přemýšlel, že se tam nechci vrátit. Spíš já jsem se fakt báł, že se tam vrátím znovu, protože jsem jezdil bez toho řidičáku a byl jsem do toho strašně zamilovaný, tak jakože jsem se báł v tom kriminále, že se vrátím, začnu zase jezdit bez řidičáku a vrátím se tam. Já v tu dobu, když jsem byl v kriminále, jsem měl zákaz na řidičák nějakých 7 let. Právě jak mě pak pustili, tak jsem začal zase fetovat, myslel jsem si, že ne, že nezačnu fetovat, nebudu nic dělat. Normálně mě pustili, začal jsem fetovat, jezdil jsem bez řidičáku a třeba se mi stalo, že jsem jel po silnici a teďka policajti tam stáli a stopovali, úplně zástava srdce, protože bych šel v tu dobu hned. Tohle se mi stalo tak dvakrát, ani jednou mě nechytli, ale od té doby jsem se na to vys**l na to ježdění bez řidičáku. A s tím fetem, no to jsme jeli z chaty s mamkou, vracel jsem se z chaty a já jsem se mámě rozbřečel úplně. Bavili jsme se o bratránkovi mojem, je o měsíc mladší, má práci, auto a tak to a to. Začali jsme si povídat a já si říkal, že mám dvacet a mám ho*no, jenom fetuju, z kriminálu, že je to strašné. Jsem se rozbřečel a nějak se mi to poskládalo v té hlavě. Jsem tehdy ještě bydlel s K... S... a on v té době vařil, víš co. Jak jsem vrátil z té chaty, v tom autě jsem si řekl, že už fetovat nebudu, že jsem fetoval 5 let a už stačilo. Hned jak jsem došel na ten byt, tak K... hned jestli si dám čáru, tak říkám, že fakt ne. Asi 3 týdny jsem pak nefetoval, sem byl jakoby čistý, tak jsem nastoupil do práce, to mi taky hodně pomohlo. Zjistil jsem, že je to tam v klidu i díky těm lidem v práci, tam jsem si to srovnal. Já se do toho kriminálu taky dostal skrze ten fet, kdybych nefetoval, tak by mě ani nenapadlo jezdit nějak bez řidičáku. Ta droga ti odbourá v hlavě nějaké zábrany a říkáš si tak co, chytanou mě, půjdu sedět, ono ti to dojde, až když sedíš. Z tohohle mě kriminál nezachránil, jakože bych šel sedět a díky tomu přestal fetovat. Já si v kriminále říkal, že už nebudu fetovat, ale sotva jsem vylezl, tak jsem zase začal. Kriminál mi dal nějakou stopku, ale já si to srovnal sám v sobě, že už to nechci.

O: Jak jsi na tom teď?

Jsem čistý a teď jsem si zažádal, abych si mohl udělat řidičák, tak čekám na to rozhodnutí a chtěl bych jakože dělat řidiče z povolání. Jakože nějak mi to nedělá problémy, že jsem seděl, jasně, chtěl jsem dělat hlídače, ale to nejde no, jediný problém, který s tím mám, že

nemám ten čistý rejstřík, takže nemůžu dělat takové práce jako security, nebo s vysokýma penězma.

Příloha č.3, životní příběh respondenta C

Tak já se narodil v Olomouci, ale asi od 4 let bydlím ve Zlíně. Je mi teď 29 a mám mladší sestru. Ta nevím, co teď dělá.

Já byl asi od malička celkem grázlík. Máma byla strašně měkká a otec neměl čas. Byl buď v práci, nebo se tahal s d***. Sestra ho nesnášela, možná proto nesnáší i mě, že jsem mu podobnej. Máma prodávala v takovém malým krámku s potravinama. Ona je tam vlastně do teď. Škola mě nikdy nebavila, ale máma pořád chtěla, abych se pořádně učil, abych to někam dotáhl. Když jsem byl v devítce, vzala mě na IQ testy, měl jsem 118. Když mě zavřeli, tak mi máma pořád říkala, jak můžu být tak blbej, když mám takový IQ. No, já si myslím, že drogy mi toho hodně vzaly. Průšvihy se semnou táhly celou základku i na střední. Dostal jsem dvakrát záznam za to, že mě chytnuli v 17 ožralého. Ve škole jsem měl každé rok dvojku z chování, protože jsem prej neměl úctu k učitelům, ale byly to prostě dětský vtípky. Byl jsem sedmnáctiletý fracek, bože. Možná jsem i dělal před spolužákama machra. A že jsem namaloval učitelce na dveře kabinetu p***, mi přišlo vtipný. V posledním ročníku jsem dostal trojku, myslím z chování, protože nás chytli, když jsme si to s jednou holkou rozdávali na záchodech. Otec tehdy musel přijít do školy, doma mě zmlátil jak psa. Prej proto, abych si pamatoval, že se nikdy nesmím nechat chytit. Hlavně, že on se nenechal chytit, když ohýbal sekretářku o stůl.

Po střední jsem si dal přihlášku na výšku, ale jenom kvůli mámě. Nikdy jsem neměl v úmyslu jít vůbec na přímačky. V té době jsem hodně chodil na pařby a tam se kupovaly drogy jak žvýkačky v krámkě. Hodně jsem si užížděl na papírkách, to je LSD. Tráva mi přišla vždycky jak pro chudáky. Ti, co berou heroin, jsou trosky. A piko je pro ty, co nemaj na koks. Tak jsem ho taky začal brát. Stýkal jsem se s vysokou vrstvou, a abych se jim vyrovnal, musel jsem hodně makat. Tak jsem dělal u otce v kanclu, ale dělal jsem mu vlastně služku. Chtěl jsem se jim fakt vyrovnat a ne na to muset dřít. Jednou přišel kamarád, že ví o jedné firmě, kde budou mít přes víkend dost peněz. Měli jsme jít 4, jeden z nás byl hlídač v té firmě, byl to jeho nápad, měl ode všeho kódy a věděl prostě, kde co najde-me. Tehdy jsem se bál do toho jít, pochop, když máš před sebou první kšeft, tak se bojíš, protože víš, jaký to má následky. Jenže když ti to pak vyjde a oni tě nechytanou, tak se přiš-

tě bojíš míň a pak se prostě bát přestaneš, jenže jak se přestaneš bát, tak tě většinou chytanou, protože začneš dělat chyby. Nám to vyšlo, teda ne všem. Asi za týden po tom, co jsme to udělali, si policajti přišli pro toho kluka, co dělal hlídače, nějak byl jasné, že v tom musel jet s náma. Neprásknul nás, nikoho a dostal 6 let. My se střídali v návštěvách, měli jsme výčitky. Asi po dvou letech jsme je mít nějak přestali. Ted' když ho potkám, je mi zle. Je bez práce, bez ženský a bydlí s Ukrajincema na ubytovně. Je mi fakt zle, ale ne z něho, ale ze mě. Mám na tom svoji vinu. Za nic, co jsem kdy udělal, necítím takovou vinu, jak za tohle. Pojd'me dál. Ty prachy jsme strašně rychle rozházeli. Rozdělili jsme si je a každý svůj díl vlastně rozházel. Já jsem mámě zaplatil víkend v lázních. Byla vyřízená z fotra a potřebovala si odpočinout. Nějak jsem rok žil normálně. Makal jsem u fotra, pařil s klukama, sem tam jsem bral koks, ale nebyl jsem závislej. Sem tam jsem klukům pomohl s nějakým kšeftem. Většinou jsem byl ten, kdo jim vymyslel plán. D... přišel s informací, a já jsem vymyslel, jak to provést. Někdy jsem se účastnil, jindy ne a jenom jsem shrábl provizi. To mi vyhovovalo, ale někdy jsem prostě musel do akce. Jenže pak přišel D... s kšeftem pro nějakého chlapa. Od začátku se mi to nelíbilo. Vždycky jsme si věci vytipovávali sami. Jenže tenhle chlap chtěl, abychom vykradli sklad nějaké firmy. Myslím, že šlo o jeho bývalýho společníka. Tak jsme se s ním sešli. Řekl nám, že si můžeme všechno nechat, že nic nechce. Měli tam být náhradní díly na auta za milión a půl. Nejdřív jsme to jeli obhlédnout. Vypadalo to v pohodě, hala byla zapadlá, na bráně byl slabej zámek, žádní hlídací psi ani kamery. Tak jsme si půjčili dodávku a vydali se tam. Přecvakli jsme zámek, dostali jsme se do haly a začali jsme tahat ty díly do auta. Nakonec museli dva z nás odjet, věci zavézt do garáže mojí mámy a zase vrátit, takhle museli dvakrát. Bylo tam toho vážně hodně. Všechno se parádně povedlo. Moje máma garáž nepoužívala, tak jsme tam ty věci nechali a postupně je prodávali. Ani jsem nesledoval, jestli to policajti nějak vyšetřujou. Jenže pak přišli k fotrovi do práce a zatkli mě. Když mě vyslýchali, tak mi řekli, že ten chlápek, co si nás najal, nás nakonec i prásknul. Byl podezřelej, tak na něho zatlačili a on to vyklopil. Zapíral jsem, věděl jsem, že na mě nic nemají, jenže ostatní ten nátlak neustáli. Prostě policajti na tebe tlačí, zkouší nějakou psychinu, že když budeš spolupracovat, tak z toho vyjdeš líp a že už stejně všechno ví. No, tak kluci řekli, že to udělali a řekli jim, kde najdou zbytek těch věcí. A protože garáž byla moje, tak už nemělo smysl něco zapírat. Mě vzali hned do vazby, do Olomouce. Ostatní zůstali na svobodě, až do soudu. U mě prej hrozila možnost útěku. Tak jsem strávil 3 měsíce ve vazbě, než proběhly všechny soudy. Nakonec jsem dostal 6 let, ostatní 5 let, protože já jsem to jakoby vymyslel, jak to uděláme

všechno a tak. Ve vazbě jsem pořád přemýšlel nad tím, že to kluci neustojí a řeknou všechno, co jsme kdy udělali a strávím ve vězení dvacet let. Tohle mi běželo v hlavě každý den. Naštěstí drželi hubu a stejně z toho vyšli líp jak já. Ale já jim to neměl za zlý. Ten chlápek, co si nás objednal, tak ten nakonec dostal podmínku 3 roky, protože spolupracoval nebo co. Přišlo mi to celý nějaký moc ušitý. Když nás teda odsoudili, tak mě převezli do Opavy. A tam jsem byl 4 roky.

O: Jak jsi prožíval pobyt ve vězení?

Ze začátku to pro mě bylo hodně těžký. Fakt jsem si do poslední chvíle myslel, že mě pustěj. Dají mi podmínku a půjdu domů. Najednou tě šoupnou na celu se 7 lidma a ty s nima musíš vyjít. Jsi v hnusný díře s lidma, o který by sis v normálním životě neopřel ani kolo. Jenže to musíš vydržet, nic jinýho ti nezbyvá, pokud to tam chceš přežít a nemít problémy. Já jsem ze začátku byl strašnej frajer. Dělal jsem na každýho ramena, že na mě si nikdo dovolovat nesmí. Měl silácké řeči. Myslel jsem si, že jsem víc než ostatní, jenže když seš tam, tak jste všichni na stejné lodi a všichni jste si prostě rovni. Pak jsem na to dojel. Po sprchování si na mě počkali a zmlátili mě. Prostě jsem se převlíkal a dál už nevím. Až když mě bachaři táhli do sanitky. Jel jsem na Pankrác, kde jsem byl 14 dní, protože jsem měl zlomené 3 žebra a lehký otřes mozku. Když mě přivezli zpátky, tak mě přesunuli na jinou celu. Byl jsem fakt vypsychovaný, že si na mě zase někde počkají. To, že mě přesunuli na jinou celu, nic moc neznamená. Pořád jsi s těma lidma na jednom patře. Ale já jsem se uklidnil a oni taky. Nepletl jsem se, kam jsem neměl a najednou byl klid. Tohle je základní pravidlo. Hledět si svýho. Každý den je tam skoro stejnej, ty se snažíš to nějak vydržet. Naštěstí jsem splňoval nějaké ty kritéria, abych mohl makat. To pak utíkalo daleko líp. Hlavně jsi pořád nemyslela na to, že nejseš venku. Já naštěstí neměl žádnou stálou ženskou, nebo děti. To si ani neumím představit. Když mě máma poprvé navštívila, tak strašně brečela. Celou tu návštěvu. Pak přijela za dva týdny, tam to máš totiž daný, u všeho je přesnej řád. Tohle mi tam celkem vyhovovalo. Že tam byl pevnej řád. Pro každýho stejný pravidla, to venku nemáš, tady jsi dostal výjimku jenom pro fakt závažný důvody. Pak když teda máma přijela, tak mi vykládala úplně o všem. Asi měla pocit, že musím být v obraze. S otcem se rozváděli, máma na tom nebyla finančně moc dobře, ale stejně za mnou jezdila skoro každý měsíc a pořád psala balíky. Otec nepřijel ani jednou a nenapsal ani řádek. Jenže jednou mi napsala, že mi nebude moct poslat balík se vším, co potřebuju, protože sotva sama vyjde. Došlo mi, že jí musím pomoci. Tak jsem jí řekl, kde mám schované nějaké peníze, které jsem nestihl utratit z prodeje těch dílů. Řekl jsem jí, ať si je

všechny nechá. Za tři roky jsem si požádal o podmíněčné propuštění, ale nedali mi ho. Myslím, že kvůli tomu problému, co jsem měl na začátku. Pak jsem si požádal za rok a to už mi odklepli.

Máma pro mě přijela, tehdy měla nového přítele. Fakt fajn chlap, měl mámu moc rád. Teď už jsou manželé. Nechali mě u sebe bydlet, hlavně jsem byl rád, že ten její chlap na mě nemá nějaký kecy, že jsem seděl nebo něco podobného. Byl v pohodě. Já jsem mámě slíbil, že budu sekat dobrotu, najdu si práci a k tomu, co jsem dělal, se nevrátím. Víš, v base jsem přemýšlel nad tím, jak bych chtěl, aby můj život vypadal. Můj problém byl, že jsem pořád chtěl žít na vysoké noze. Frajer, co nemá hluboko do kapsy. Proto jsem si představoval, jak budu mít velký barák, krásnou manželku a super luxusní fáro. Chtěl jsem toho dosáhnout ofiko, jakože žádný černý kšefty. Jenže jsem velice rychle zjistil, že to není vůbec jednoduchý. Našel jsem ji skvělou ženskou, takovou na úrovni, na nic si nehrála a po dlouhý době jsem byl spokojenej. Makal jsem od nevidím do nevidím, abych měl to, co jsem chtěl. Všechno to šlo hodně pomalu. Jenže pak jsme se s tou holčkou rozešli. To byla pro mě rána. Fakt mě to zlomilo a najednou jsem neměl na čem stavět. Chápeš, já měl plány a teď byly pryč. Začal jsem hodně chlastat. Jenže teď jsem neměl důvod brát v práci přesčas a dělat víkendy. Tak jsem chlastal, chodil pořád do práce pozdě. Pak jsem začal zase fetovat. Neměl jsem na koks a tak jsem začal šňupat piko. Stal jsem se tím ubožákem, co nemá na koks. Těm jsem se dřív smál. Já se chtěl vyhrabat zpátky na vrchol. A vzal jsem kšeft, který mi nabídl D...Co ho pustili, tak pořád jel v nějakých kšeftech. Já jsem se s ním potkal, když mě pustili a řekl jsem mu, že už tyhle věci nedělám a on mě nevyhledával. Pak jsme se nějak potkali a on mi vykládal, že mají velký kšeft u Prahy a potřebovali by někoho, kdo to promyslí. To mi bylo už 28 a pustil jsem se do dalšího kšeftu. Všechno bylo do detailu nachystaný, stačilo přijet s dodávkou, naházet do ní krabice a odjet na smluvené místo. Jenže tam byli hlídači, dva. S tím jsme nepočítali. Jasně, my jsme byli čtyři, jenže prostě takhle to nemělo být. Já jsem se postaral o jednoho, praštil jsem ho ze zadu do hlavy, jen jsem ho omráčil, nic mu vlastně nebylo. Zrovna jsem kontroloval, jestli dýchá a tak. Nechtěl jsem mu nic udělat, chápeš. A najednou výstřel. Přísahám ti, že mi v tu chvíli ztuhla krev a měl jsem pocit, že se čas zastavil. D... toho druhýho hlídače střelil. Do ramene. Do dneška to mám před očima. A já jsem se rozběhl a utíkal jsem pryč. Myslím, že jsem běžel tak půl hodiny než mi úplně došel dech. Pak jsem zavolal policajty. Udělal jsem to. Tím jsem je vlastně všechny práskl. Nestydím se za to. Oni překročili pravidla. Ať mě za to, kdo chce, odsoudí. Pak jsem se sám vzdal těm policajtům a šel jsem

hned do Prahy do vazby. Vyslýchali mě skoro každéj den asi týden. Vlastně jim ani nešlo o to, co se ten večer stalo, ale celkově o D... kšefty. Já jim řekl, že vím jenom o tom večeru a oni mě po měsíci z vazby pustili a u soudu jsem dostal 3 roky podmínku. Za to, že jsem se vzdal ještě předtím, než jsem něco provedl a že jsem je navedl na stopu. Nechápu to, vůbec neřešili, že jsem už jednou seděl a že jsem jednoho toho hlídače omráčil. Prostě mě pustili. Teď žiju tak, jak nejlíp umím. Na obláček plnej peněz a luxusu jsem už zapomněl. Měl všechno a chtěl jsem víc, to mě málem dostalo na totální dno. Člověk si sám musí od života říct, co chce a jít si za tím. Pokud se chceš pohybovat na tenkém ledě, tak se musíš smířit s následkama, který si tě jednoho dne najdou. Takže jsem se rozhodl si udělat tu vysokou, aby ze mě konečně něco bylo, jak vždycky chtěla máma a pracuju v autoservisu, ve skladu. Snažím se, ale vím, že nemám vyhráno. Musím si ještě hodně máknout, abych se dostal z těch sr***.

O: Jak vnímáš trest? Bereš ho jako nápravný?

Ne. Vůbec. On tě ani napravit nemůže. Vždyť tě šoupnou do úplně jinýho světa. Někam, kde jsou jasně daný pravidla. Stejný podmínky pro každýho. Proto tam většina seká dobrotu. Ty nastavený pravidla tě nutí být poslušný a nevyskakovat si. Nemusíš o ničem moc přemýšlet, rozhodovat se mezi dobrým a špatným, jak to v životě prostě máš. Tady je jedna cesta, po který můžeš jít. Proto když vylezeš ven, kde se o tebe nikdo nestará a nikdo ti neříká, co máš dělat, tak děláš to, co umíš a to je většinou to, co tě do kriminálu dostalo. A dostáváš se do začarovanýho kruhu, ze kterýho se těžko leze ven. Nikdo tady venku ti nemá chuť pomáhat. Lidi se staraj jenom o sebe. Ani na úřadech se s tebou nemazlí, tady máš papíry a zaříd' se sám.

Příloha č.4, životní příběh respondenta D

Tak je mi 29 a narodil jsem se tady ve Zlíně. Vychovávala mě babina s dědou. Otec umřel, když mi byly 2 roky, měl nějakou srdeční vadu, ale já myslím, že prostě radši umřel, než aby se musel dívat, jak matka pořád chlastá. No mě svěřili do péče staříkům, protože máti chlastala a nebyla schopná se o mě starat. Ale stejně jsem bydlel s ní a staříkama v jednom baráku, protože oni se museli stara taky o ni, nebo by se asi uchlastala k smrti. Děda se snažil na mě být přísněj, aby ze mě byl slušnej chlap, za kterýho by se nemusel stydět. Tohle mi říkal pořád. Jsem rád, že se nedožil toho, že mě zavřeli. Já byl vcelku hodnej.

Škola mě bavila a celkem mi šla. Teda jako základka. Chtěl jsem jít na průmyslovku, ale tam mě nevzali, tak jsem šel do Otrok. Myslím, že tam to začalo. Byla to celkem podprůměrná škola, učitelé si tam akorát na nás léčili svoje mindráky. Prostě ta střední je asi takovej zlom. Seznámíš se s novými lidma a chceš zapadnout. Já jsem byl ze začátku se všema v pohodě a neměl jsem tam žádné problémy. Myslím, že tak první dva roky. Jenže pak přišel nový kluk Marek, kterýho vyhodili už ze tří škol a ten nám to tam rozbil na dva tábory. Já nejdřív byl na té straně, která ho nesnášela, protože nám dělal problémy u učitelů a pořád nás šikanoval. Někdy v půlce třetího mi umřel děda, to bylo pro mě fakt hrozný, já prostě jsem na to byl teď sám. Babina měla plné ruce s matkou a o mě se už nikdo nezajímal. Tak jsem se přidal k tomu novému klukovi a už se to semnou jenom vezlo. Samé průsery, poznámky, dvojky z chování. Kouřili jsme na záchodech trávu, a prodávali ji mladším děčkám. Tady začala moje kariéra dealera.

Hned po škole jsem se odstěhoval do vlastního, bydlel jsem s tím Markem, vydělávali jsme si prodáváním trávy. Tehdy to byl úplně jiný byznys než teď. Teď si doma pěstuje kdejaký ucho, tehdy jsme byli jedni z mála. Jenže Marek pak dotáhl papírky, éčko a podobný hnušy. Moc se mi do toho nechtělo, ale znamenalo to prachy navíc. Šlo to snad ještě líp než tráva. Stačilo jít na diskotéku a u záchodků si odchyťávat různé lidi. Za jeden večer jsme si vydělali třeba 5 tisíc. Pak za mnou došla babina, že už matku nezvládá a bude ji muset dát do nějakýho ústavu. Tak jsem to zaplatil, babina ani nezjišťovala, kde ty prachy беру, myslela si, že jsem chytřej a pracuju někde s počítačema. Asi rok na to umřela i bábi. Tak už jsem měl jenom matku, ožralou matku.

Když mi bylo 22, kšefty se začaly rozjíždět ve větším. Už sis nevystačil s trávou a papírama, pokud jsi chtěl něco vydělat. Tak jsem se naučil vařit perník. Není to moc těžký, učil mě to jeden kluk z Ostravy. Rychle se to rozkřiklo a začali u nás vyzvánět smažky, nejhorsší je, že tyhle lidi nemaj normální režim, nedohodneš si s nima, že ti můžou volat jenom do 8 do večera. Oni prostě otravujou furt, volají, zvoní na zvonek, buší ti na dveře. A když jim otevřeš, tak u tebe třeba zkysnou celý den. Život smažky je děsnej, oni neznaj čas, ani hodnoty. Tihle lidi jsou v pasti a z té pasti se nedostaneš ven jen tak. Proto jsem nikdy nebral. Kouřil jsem trávu, občas jsem dal papírek na akci, ale nikdy jsem si ani jednou nešňupl. Nevím, kolik je vaříčů, co nikdy nezkusili svůj zboží. Vlastně jsem prodával naslepo. Policajti ale nebyli blbí, znali nás. Myslím nás dealery, vaříče a i ty smažky. Asi se na mě chystali už dlouho. Při jedný předávce mě dva drapli a odvezli mě do Olomouce. Tak jsem byl dva měsíce ve vazbě. Prohledali náš byt, tam našli všechnu chemku a měli toho na mě

dost. Nakonec mě přesunuli do Pardubic, tam jsem byl dva roky a potom mě přesunuli do Kuřimi, kde jsem byl dva a půl roku. Celkem jsem dostal 5 let, ale pustili mě po čtyřech.

O: Jak jsi to ve vězení prožíval?

Když mě převázeli z vazby do krimu, tak jsem z toho byl dost v psychu. Báł jsem se, co mě tam čeká. Chápeš, jdeš mezi lidi, který vůbec neznáš, nevíš, jak to tam chodí. Já znal kriminál jenom z televize, tak jsem počítal s tím, že si mě tam hned někdo vyhlídne a budu mu muset dělat ku*vu. Naštěstí tyhle věci jsou fakt jenom v televizi. Nejdřív jdeš na to přijímací oddělení, tam tě prohlídí doktor a tak, pak je nástupní oddělení, jakože v tý věznici, když dojede autobus těch nováčků, tak oni jdou do toho nástupního a tam prostě dostaneš přidělenýho toho vychovatele, který tě má pak celou dobu na starost a on s tebou řeší nějaký ten program, jakože co tam budeš dělat a jestli můžeš pracovat a tak. Pak mě teda dali normálně na celu a jako s těma lidma se dalo vyjít. Ono samo o sobě bejt zavřenej v baráku, kde je dalších 400 lidí je fakt psycho. A na cele jsi s 8 dalšíma lidma, to jako přilepším, někteří tam byli po 12 lidech na cele. To víš, že by se to nemělo, ale ty věznice jsou narvaný. Jako zvládnout se to tam dá, ale musíš se přizpůsobit a jet v zajetejch pravidlech, nevyskakovat si na nikoho a tak no. Jako je tam spousta lidí, co se snažili vzpírat, ale to ti h*vno pomůže. Ještě si to tam zhoršuješ. Odsedět si to musíš, tak proč si to komplikovat. Ne každej je Kajínek, aby se mu podařilo zdrhnout. Nikoho tam nezajímaj tvoje problémy, každej má svých dost. Já jsem se toho dost báł, ale tam si za čas zvykneš. Najedeš na ten systém a nějak se prostě vezeš až do konce. Je to tam úplně jiný, jiná realita. Můžeš si tam klidně myslet, že ses napravil a že až tě pustěj, tam budeš sekat latinu, ale když tě pustěj, tak je to jako když pustíš psa z vodítka. Ta volnost, zvlášť když sedíš dlouho, ta tě prostě úplně dostane. Snažíš se si vynahradiť všechno, co si ztratil a ani nemrkneš a ve všem lítáš znova.

O: Měl jsi nějaké plány, co budeš dělat až tě propustí?

Hmm, asi jo. I když to byly spíš takový představy. Říkal jsem si, že bych mohl dohlídnout na máti, aby se pořádně léčila a přestala chlastat. Přemýšlel jsem, kde si budu shánět práci a kde budu bydlet, až mě pustí. Chápeš, já nikoho neměl, nevěděl jsem, kam půjdu. Takže mě pustili, já byl bez peněz, neměl jsem kde bydlet a vlastně nic. Hned jak jsem vylezl, tak jsem v obchodě ukradl čokoládové tyčinky, protože jsem měl hlad a jel jsem do Zlína stopem. Když jsem dojel, tak jsem prostě chodil po městě a hledal Marka. Pak jsem potkal nějaké známé a oni mi řekli, že Marka zavřeli asi rok po mně. Tak jsem přespával u růz-

ných lidí, kterým jsem dřív prodával. Každý den jsem chodil a hledal práci. Jenže něco jsem jíst musel a dostával jsem měsíčně nějaké dva litry, to jsem vesměs projedl. Jeden měsíc jsem vzal všechny ty prachy a propil je v hospodě. Prostě na žal. Nevěděl jsem, jak se z toho celého vymotat. Byl jsem prostě v situaci, kdy jsem měl vyžít z nějakých dvou tisíc a kam jsem přišel si hledat práci, tak mě prostě nevzali, protože jsem seděl. Pak se za mnou stavil kluk, kterému jsem dřív prodával, že má chemku a všechno k tomu, abych udělal perník. A já to udělal. Chápeš, z jedné tý dávky jsem měl tolik, kolik jsem nedostal od socky za celý měsíc. Není to omluva, ale já to v té době tak viděl. Začal jsem zase vařit a celý se rozjelo znova. Byla to otázka času, než mě znovu zatknou, možná mi to nedocházelo, nevím. Tak asi za půl roku mě zase chytli a dostal jsem 4 roky. Takže po roce jsem se sem zase vrátil. Jsem tu 3 měsíce a asi si tu zase chvilku pobudu. Nikdo za mnou nechodí. Matka mi napsala dopis, že šla na léčení a že za mnou brzo přijede. Moc tomu nevěřím. Já už asi nevěřím ničemu. Ani tomu, že se sem potom znova nevrátím. Nic jiného neumím, nikoho nemám.

O: Jak vnímáš ten trest? Vnímáš ho jako nápravný?

Myslím, že ne. Pokud se někdo napraví, když ho pustí z krimu, tak proto, že už se tam nechceš vrátit. Ale ani to odhodlání tě nezachrání. Chce to fakt pevnou vůli, protože jsou ty chvíle, kdy máš k*revskou chuť se na vys*at. A když to máš jako já, že nemáš kam jít, nemáš rodinu, co by ti pomohla, tak si to musíš vydřít. A někdy si můžeš myslet, bůhví jak nejseš silnej, ale když stojíš sám proti všemu, tak to vzdáš. V krimu si můžeš klidně říkat, co všechno budeš dělat a jak budeš v pohodě, ale když vylezeš ven a narazíš na tu realitu a zjistíš, v jak zas*ané situaci seš, tak teprve pak si můžeš dělat nějaký plány.